# *APOLOGIA*
# PRO SOCIETATE IESV EX BOEMIÆ REGNO,

*AB EIVSDEM REGNI STATIBVS*
*RELIGIONIS SVB VTRAQVE*
PVBLICO DECRETO IMMERITO
PROSCRIPTA
*Anno M. DC. XIIX. die 9. Junij.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Cum Facultate Superiorum.
*VIENNÆ AVSTRIÆ,*
Ex Officina Typographica WOLFGANGI SCHVMP
Aulici Typographi.

ANNO M. DC. XVIII.

# INDEX CAPITVM.

*Cap. I. Cauſa & Argumentum ſcriptionis.*

*Cap. II. Decretum Dominorum Statuum ſub vtraque contra Ieſuitas edictum, ipſo iure nullum & irritum eſſe.*

*Cap. III. Refellitur primum ac tertium caput accuſationis, quod Ieſuitæ ſint perturbatores publicæ tranquillitatis, diſſenſionisq́, ac diſſidia excitent.*

*Cap. IV. Reſpondetur ad ſecundum & ſeptimum accuſationis caput, quod Societas* IESV *omnia Regna mundi Romanæ Sedi ſubijcere ſatagat, eidemq́, non obtemperantes, hæreticos pronunciet.*

*Cap. V. Reſpondetur ad quartum, vndecimum, & duodecimum accuſationis caput, quod* IESVITÆ *per Confeſſiones Conſcientiis hominum dominari, etiam ad illicita compellendo, ſuoq́, arbitratu omnia moderari conſuerint.*

*Cap. VI. Refellitur quintum & ſextum accuſationis caput, quod Ieſuitæ inſignia quæque bona ad ſe trahere, & ſæculari adminiſtrationi ſe ingerere ſoleant.*

*Cap. VII. Refellitur octauum accuſationis caput, quod peruerſæ Ieſuitarum technæ teſtatæ fiant exemplis Galliæ, Angliæ, Hungariæ, Venetiarum, Belgij.*

*Cap. VIII. Reſpondetur ad nonum & decimū accuſationis caput, quod Ieſuitæ literis Maieſtatis ſuum pondus ac momentum facto, interpretatione, ac iudicio adimere tentauerint.*

APO-

# APOLOGIA PRO SOCIETATE IESV EX BOEMIÆ REGNO

*Ab eiuſdem Regni ſtatibus Religionis ſub vtraque publico Decreto, & immeritò proſcripta*

Anno M. DC. XIIX. die 9. Iunij.

## *CAPVT I.*

### *Cauſa & Argumentum Scriptionis.*

SIGNATVM & expeditum fuit in Arce Pragenſi 9. Iunij hoc ipſo Anno labente 1618. ſub nomine *trium vnitorũ Statuum Regni Bôemiæ, Corpus & Sanguinem Domini ac Saluatoris noſtri* IESV *Chriſti, ſub vtraq́;*, vt aiunt, *ſumentium, & confeſſionem Boëmicam profitentium*, Decretum publicum, typiſq́ue expreſſum, quo nos Societatis Religioſos, totamq́ue adeo Societatem noſtram *ex eo Regno & omnibus ciuitatibus lociſque, in quibus hactenus Collegia ſeu Reſidentias habebamus, nominatim ex ciuitatibus Pragâ, Crumlouio, Commotouio, Nouadomo, Glacio, & quibuſuis demum eius Regni locis, in quibus tunc morabamur, proſcripſerunt*, ita vt ſtatim omnes ex Societate, *quotquot vbiuis locorum, in eo Regno eſſent, quiete excedere, & nuſquam deinceps in futura, æternaq́;*, vt aiunt, *tempora. Boëmiam vllo modo ſeu medio repetere* iuberentur.

Addita eſt, ad maiorem proſcriptioni vim & energiam conciliandam, hæc triplex clauſula, ſiue cautela.

 Prima,

Prima, *vt ſi quis noſtrum deinceps in Boëmiæ Regno vbicunque, apud quemcunque, & ſub quocunque prætextu ſeu pallio inueniatur contra tales cuiuſcunque conditionis illi fuerint, qui nos vel aliquem noſtrum fouerint, vtpote euerſores boni communis, Aduerſarios & vaſtatores Regni, ab ipſis prædictis Statibus iuxta ſtatutorum Regni definitionẽ procedatur.*

Secunda, vt eadem Religio noſtra poſt hanc proſcriptionem, *nec ad Romani Pontificis, nec ad cuiuſuis alterius interceſſionem, nec vllo alio, quem vel ars vel fraus humana excogitare poſſit modo, vnquam in futura æternaq́ tempora rurſus in id Regnum introducatur.*

Tertia, *vt ſi technis quibuſdam vllisve machinationibus, futuris temporibus id à nobis efficeretur, vt vel in Comitiis publicis, vel extra Comitia de hoc: An iterum in Regnum admittendi ſimus, ageretur, nemo ex Statibus Regni pro nobis ſub pœna in perturbatores Reipub. & inimicos ac vaſtatores lata definitaque intercedere auſit.*

Ne verò prædicti Domini Status ſub vtraque communicantes temerè ac immeritò tam acerbũ exilij Decretum in nos ac Societatem noſtram tuliſſe videantur, proferunt illi in eodem Decreto varia contra nos & Societatem noſtram accuſationis capita, quibus perſuadere conantur, nobis eam exilij pœnam iure merito irrogatam.

Primum eſt, quod à multo iam tempore eſſemus *Vaſtatores publicæ pacis ac trãquillitatis* eiuſdem Regni. Secundum, quod ſtudio ſtabiliendæ Romanæ ſedis, *omnia Regna, ac Mundi huius terras iugo ac poteſtati eius ſubiicere vnice adniteremur.* Tertium, *quod mundi Magnates alios contra alios concitaremus,* ac tam inter Status mutuo, præſertim Religionis profeſſione diuerſos, quam inter Magiſtratus ac ſubditos *diſſenſiones ac diſſidia* excitaremus: ipſosq; ſubditos contra Reges, *conſiliis, doctrina, & pollici-*

*tationi-*

*tationibus* etiam ipſius gloriæ æternæ acquirendæ, ac Purgatorij ignis euadendi armaremus. Quartum, quod per Confeſſionis *arcana omnia reſcire*, atq; ita *conſcientijs omnium dominari*, etiam ad illicita compellendo conſueſſemus. Qnintum, quod *Exemplum Templariorum ſecuti, inſignia quæque loca noſtro vſui* vindicaremus, & ad nos *attraheremus*. Sextum quod *Adminiſtrationi ſæculari in omnibus nos ingereremus*. Septimum, quod omnes, *qui Romanæ Eccleſiæ non parerent, Hæreticos proclamaremus, eisque fidem habendam eſſe nullam palam doceremus*. Octauum, quod eiuſmodi crimina ac technæ Societatis noſtræ palam teſtata redderentur etiam ab externis Regnis ac Prouincijs. Speciatim, *Gallia, Anglia, Hungaria, Venetijs, Belgio, alijsque ſacri Romani Imperij Prouincijs*. Nonum, quod non obſtantibus Maieſtatis Literis, à glorioſæ memoriæ Cæſare Rudolpho pro libero Exercitio Religionis conceſſis, nec non inita & â ſacrâ Cæſareâ Maieſtate ſuper eadem re cum cæteris Catholicis Statibus conuētione, partem ſub vtraque in concionibus & ſcriptis *audacter ſcommatis proſcinderemus. verba earundem literarum partialiter, & contrariè* explicaremus. Decimum, quod in conceſſione Literarum Maieſtatis, Religionis ſtatum in Boemia concernentium, neceſſario interponendam fuiſſe judicauerimus *authoritatem Romani Pontificis, qui tamen* vt aiunt, *nec in Status ſub vtraq; multo minus in Regem vllum ius habeat*. Vndecimum, quod noſtro conſilio Vtraquiſtæ ſubditi Regis, aliorumque Dominorum Catholicornm, *carceribus, alijsq; modis ad Catholicam Religionem capeſſendam adacti* fuerint, templaque & cultus diuinus vtraquiſtarum in eorundem Catholicorum Dominorum quibuſdam locis ſublatus, *omniaque officia præcipua, tam Regia, quam Regni & Ciuilia perſonis Religionis ſub vna* ſiue Catholicis diſtributa; Vtraquiſtæ ē contra, qui

tra, qui ſeſe pro conſcientiæ debito *interponebant*, officijs ac dignitatibus ſuis *magno cum probro deiecti* fuerint. Duodecimum, quod adminiſtris paucis quibuſdam Catholicis, *perfidis*, vt aiunt, *patriæ filijs*, cum *pene omnia* noſtro Ieſuitarum *inſtinctu & nutu agerentur, totum Regnum*, ac præcipuè pars Vtraquiſtica *ad extremum prope interitũ eſſet adducta, niſi Deus ex mera charitate & miſericordia ſua ſancta, quam erga verbum ſuum & partem ſub Vtraque gerere dignatur*, malum præueniſſet.

Hoc porro edictum cum à prædictis Dominis Statibus per totum Boemiæ Regnũ euulgaretur, ac publicaretur, nobisq; jam antea per Literas ſub 1. Iunij ad Collegium Pragenſe datas, ac proprijs eorundem Statuum ſigillis quam plurimis conſignatas, idipſum Exilij mandatum in ſingulis Collegijs noſtris ſigillatim intimatum eſſet, animaduertentes jam, nec juri, nec defenſioni locum eſſe, manſionemque noſtram in eo Regno, rebus ita conſtitutis, tam nobis quam proximis noſtris, quorum cauſa in eo Regno ad id vſque tempus verſabamur, non ſolum eſſe inutilem, ſed etiam exitioſam. Nos ad tempus iræ cedendum rati, fecimus, quod & ratio ipſa ſuadebat, & in ſimili cauſa Chriſtus Dominus noſter, Apoſtolis ſuis faciendum mandauit. *Cum perſequentur*, inquit *vos in Ciuitate iſta, fugite in aliam*: id quod proinde non ſolum ab Apoſtolis, ſed etiam ab alijs ſanctiſſimis doctiſſimisque viris, ac ipſis etiam Præſulibus Eccleſiarum factitatum deinceps ſæpius conſtat.

*Matt. 10. v. 23.*

Iam vero in Exilio conſtitutis, priuatum quidem ſolummodo commodum & affectum ſpectantibus, optabilius nihil erat, quam defenſione omni prætermiſſa, in benigniſſima diuinæ Prouidentiæ diſpoſitione (ſine qua *nec capillus de capite* cuiusquam *perire poteſt*) acquieſcere, atque ita propoſita ob oculos profeſſione Religioſâ potius

*Luc. 21. verſ. 18.*

tius, quam illata iniuria (quam prædictis Dominis Statibus ex animo condonamus) iucundiſſimo conſcientiæ illibatæ teſtimonio contentos viuere, ac non minus impactas nobis falſo criminationes ſpernere, quam illatum pro fide & innocentia exilium patienter ſuſtinere. Aderat enim & eiuſmodi affectum animis noſtris inſinuabat IESV CHRISTI Domini noſtri plenum ſuauiſſimo ſolatio verbum, quo *beatos* pronunciat eos, *qui perſecutionem* *Matth. 5. v.10.11.12*
*patiuntur propter iuſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum*: Et rurſum diſcipulos ſuos alloquens: *Beati eſtis, inquit, cum maledixerint vobis homines, & perſecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduerſum vos, mentientes propter me, gaudete & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælis, ſic enim perſecuti ſunt Prophetas, qui fuerunt ante vos*. Aderat Apoſtolica inſtitutio, Magiſtri doctrinæ æ- *1.Pet. 4.c. v.14.*
mula: *ſi exprobramini in nomine Chriſti, beati eritis, quoniã quod eſt honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui eſt eius Spiritus, ſuper nos requieſcet. Nemo autem veſtrum patiatur vt homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor: Si autem vt Chriſtianus, non erubeſcat; glorificet autem DEVM in iſto nomine.* Aderat denique & ob oculos verſabatur ipſum Apoſtolorum exemplum, qui ſimiles olim iniurias ab *Act. 5. v. 41.*
huius mundi Magnatibus perpeſſi, *gaudentes ibant à conſpectu Concilij, quoniam digni habiti erant, pro nomine IESV contumeliam pati.*

At vero quoniam ſimul nobis cordi erat peculiaris ratio vocationis ac inſtituti noſtri, quod nos non nobis tantum, ſed etiam proximis noſtris viuere, eorumque ſaluti impẽsè vacare iubet, eorum adminiſtratione officiorum, quæ præter priuatam conſcientiæ mentiſq; innocentiam, publicè etiam bonam famam exiſtimationemque depoſcunt, in eam neceſſariis rationibus inducti fuimus ſententiam, vt prædicto Dominorum Statuũ

ſub v-

ſub vtraque publico Decreto & accuſationi publicam etiam (cum religioſa tamen moderatione) Apologiam opponendam ſtatueremus. Fecerunt id paſſim olim tum pro ſe ſuiſque inſtitutis, tum pro vniuerſa Eccleſia Catholica, varij omnium propè Religionum Profeſſores, ſanctiſſimi quique Eccleſiæ Præſules & Doctores, Apo-
*Ioan. 8. v. 49.* ſtoli denique ipſi, & Chriſtus Dominus ac Deus noſter: qui & calumniam *Dæmonij*, à ſe conſtanter depulit, & ab
*Ioan. 18. v. 23.* execrabili percuſſore illatæ iniuriæ rationem popoſcit. Nec Paulus ad tribunal Præſidis conſiſtens ſibi, ſuæque
*Act. 25. v. 11.* cauſæ defuit, ſed diſertè ac fortiter eouſque defendit, vt cum iniquitate iudicum innocentia non ſatis tuta videretur, etiam ad *Cæſarem*, quamuis Ethnicis ſuperſtitionibus addictum, *appellare* non ſit veritus.

Neque ſanè iuſtam hanc & neceſſariam defenſionem, ipſo iure naturæ omnibus ſine iure læſis cõceſſam, vel ipſos Dominos ſtatus, quamuis pro tempore inimicos noſtros, ægrè laturos ſperamus; qui etſi partim affectu ſuæ Religionis inducti (quam à nobis & improbatam ſemper, & ſubinde etiam oppugnatam libere fatemur) partim falſis informationibus præiudicijſq; circumuenti, ſiniſtram de nobis opinionem, animumque auerſum conceperint, dubitare tamen non poſſumus, pro generoſo ac ingenuo, quo pleroſque eorum etiamnum præditos non dubitamus animo, quin & nos, velut alteram partem, nunquam hactenus auditam, ſuper impoſitis accuſationis capitibus benigne ſint audituri; & ſi re melius examinata nos innocentes eſſe, nobiſque Iuſtitiam patrocinari animaduerterint, ſententia mutata Decretum etiam ipſi ſuum non illibenter mutaturi atque abrogaturi ſint. Nos interim quod conſtituimus, DEO beneiuuante, proſequemur, ac vniuerſim primum Decreti contra nos editi vim ac valorem expendemus, tum ad ſingula accuſationis capita particulatim reſpondebimus.

CAP.

# CAPVT II.

*Decretum Dominorum Statuum ſub vtraq; contra Ieſuitas editum, ipſo iure nullum & irritum eſſe.*

CVM inter omnes tam diuini quam humani iuris peritos, atq; ex ipſo naturali etiam iure conſtet ad valorem iudicialis ſententiæ tria potiſſimum requiri, nimirum competentem Iudicis auctoritatem, ſiue iuriſdictionem; legitimam cauſæ cognitionem Iudicijq; proceſſum; ac iuſtam ſententiam; tum apertiſſimum eſt, hoc Dominorum ſtatuũ ſub vtraque contra Ieſuitas editum Decretum, non ex vno tantum, ſed omnibus ac ſingulis tribus capitibus ipſo iure nullum prorſus ac irritum eſſe.

Nam quod ad primum caput, Iuriſdictionem videlicet, attinet, de qua dudum Imperatores ſanxerunt, *ne quenquam litigatorum, ſententia non à ſuo Iudice dicta conſtringat*, palam eſt; vti palam etiam ac ſolemniter, hoc loco proteſtamur, ſupradictos Dominos ſtatus, Iudices noſtros non eſſe; nec adeo ad hanc cauſam diiudicandam ac iure decernendam, vllam prorſus authoritatem, iuriſdictionemque habuiſſe. *Leg. 4. Co. ſi a non Competēt.*

Non ordinariam, vtpote quæ ipſi dumtaxat Regi, cũ tribus communibus Regni ſtatibus, nulla Catholicorũ ab Acatholicis facta diſſociatione, competit; ita quidẽ, vt communi ipſius regni iure & more neque vniuerſis quidem ſtatibus ſine Rege articulos toti Regno obſeruandos conſtituere fas ſit; multo minus immutare quicquam ex ijs, quæ in tabulas Regni quandoque relata, aut ab ipſo Rege antea conſtituta fuêre. Cum igitur ſuprema vo-

ma voluntate atque authoritate, partim etiam liberalitate ac munificentia ipſorum Boemiæ Regum, nos in id ipſum Regnum euocati fuerimus, ibique nobis ad munia ſecundum rationem inſtituti noſtri exercenda ampliſſima poteſtas facta, redditus adſignati, Collegia erecta atque conſtituta, eoque pro maiori ſecuritate ac roboris firmitate in tabulas Regni relata ſint; iam vero hoc Decretum non ſolum nulla Regis authoritate, ſed nec ſtatuum communi conſenſu, imo vero tam contra Regis, quam Catholicorum ſtatuum voluntatem editum ſit, clarum eſt, Dominos ſtatus ſub vtraq; ad Decretum id conſtituendum iuriſdictionem ordinariam nullam habuiſſe: quandoquidem ipſi clare profitentur, in ipſamet Decreti illius inſcriptione, id ſolummodo à ſtatibus Religionis ſub vtraque profectum eſſe, inuitis vtique tam Rege quam cæteris Catholicis ſtatibus; à quibus illi ſe immerito diſſociarunt.

Sed nec delegatam vendicare ſibi potuerunt authoritatem ſiue iuriſdictionem, ad eiuſmodi Decretum conſtituendum; cum non minus liquidum ſit, poſt diſceſſum Regiæ Maieſtatis ex eodem Regno Boemiæ iuriſdictionem eiuſmodi delegatam, commiſſam ſolummodo fuiſſe Regni Burggrauio, cæteriſque Regiæ Maieſtatis locum Tenentibus coniunctim; in quorum numero cum Dominus Burggrauius, alijque multo plures, Catholicam Religionem profiterentur, non niſi pauci admodum ex ijs ſtatibus ſub vtraq; dicti Decreti authoribus reperiebantur; qui proinde ipſi etiam eo nomine talem ſibi poteſtatem vendicare nunquam ſunt auſi.

Sed nec ipſi Domini Locum Tenentes coniunctim vtiq; eam ſibi poteſtatem contra priora Regis Decreta, nos ex Regno Boemiæ proſcribendi arrogare potuiſſet, ſine ſpeciali Regiæ Maieſtatis mandato ac commiſſione,

quam

quam tamen in præſenti nec ipſi Domini ſtatus ſub vtraque prætendunt, nec vlla ratione interueniſſe palam eſt.

Ex quibus omnibus deniq; manifeſtum eſt, prædictos Dominos ſtatus ſub vtraque non maiorem in nos iuriſdictionem ad eiuſmodi Decretum conſtituendum habuiſſe, quam ſi conſimili conſpiratione facta, Catholici ſtatus inter ſe, propria authoritate, ſine Regis aliorumq; ſtatuum conſenſu, Prædicantes ſiue Miniſtros ſtatuũ ſub vtraque, aut ipſos etiam Dominos ſtatus è Regno eijciẽdos decreuiſſent. Quod ſi factum fuiſſet, quis dubitet Dominos ſtatus ſub vtraque ſine mora, nec immerito proclamaturos palam fuiſſe, eam non legitimi Iudicis eſſe ſententiam, ſed apertam ſine iure Dominantis vim ac violentiam.

Neq; vero ſibi eam poteſtam ipſi vendicare poterant, ſub titulo, vt aiunt, *Defenſorum Literarum Maieſtatis*; quando notorium eſt, ijs hoc quidem titulo, nullam dicundi iuris, aut ſententiæ ferendę, ſed ſolum intercedẽdi, procurandi, & promouẽdi poteſtatem fuiſſe conceſſam. Accedit, quod ipſimet in ſua Apologia palam profitentur, ab ipſa Cæſarea ac Regia Maieſtate non ita pridẽ inhibitum fuiſſe, *ne Defenſores* (Literarum Maieſtatis) *vſq; ad ſuum in Regnum Boemiæ reditum; vel vlteriorem ſuæ Maieſtatis declarationem, vllos eiuſmodi conuentus conuocarent aut celebrarent, neue ipſi Regni incolæ ab ipſis citati ſeu euocati comparerent.* Quomodo ergo, eo defenſionis titulo, Domini ſtatus ſub vtraque ius habebant conuentus celebrandi, Ius dicendi, ſubditos & fideles Regis proſcribendi, alijſque indignis modis contra eos procedendi.

Dicent fortaſſis hoc ſibi iure priuatæ defenſionis contra vim iniuſtam licitum fuiſſe. Sed nec iſtud vlla ra-

tione dici poteſt. Iuri enim priuatæ defenſionis nullus eſt locus, vbi vis nulla, vbi præſens & obuia erat Magiſtratus legitimi, Regis, inquam, & conſtitutorum ab eo Magiſtratuum publica defenſio. Neque velim dicant, hos ipſos nullo cõtra ſe iure vſos, vi potius omnia, quàm ratione egiſſe, qui proinde ipſi etiam inprimis in ordinẽ fuerint redigendi. Hoc enim iam non eſſet ſeipſum defendere, ſed ſibiipſi contra ſupremum Magiſtratum ius dicere, Regis ac legitima Magiſtratus iudicia ſpernere, eosq; iure ſuo ſpoliatos in ordinem redigere, ac denique læſæ Maieſtatis reos fieri. Quod abſit vt Dominis Statibus ſub vtraque in mentem vnquam venerit.

Quod ad cauſæ cognitionem ac legitimum iudicij proceſſum attinet, conſtat, neceſſariam omnino eſſe citationem atque audientiam vtriuſque partis. Nam vt Imperator ait: *Omnium actionum inſtituendarum principium ab ea parte edicti proficiſcitur, qua Prætor edicit, de in ius vocando. Vtique enim inprimis aduerſarius in ius vocandus eſt, id eſt, ad eum vocandus, qui ius dicturus ſit.* Conſtat autem nos hactenus à Dominis Statibus ſub vtraque, priuſquam, eam proſcriptionis ſententiam ferrent, noſque tantorum criminum reos pronunciarent, nec citatos, nec auditos eſſe; imo nec citandi ius habuiſſe, vt paulò ante relatum eſt. Non citati igitur, nec auditi, multo minus conuicti, quomodo iure damnati poſſumus exiſtimari? Cuius ſanè rei tãta vis eſt, vt ſi eo iudicij proceſſu infinita etiam alia crimina nobis impoſita fuiſſent, vel vna ſimplici negatione depelli efficaciſſimè poſſent; ſatis eſt enim vno hic verbo dicere, citati non fuimus; auditi non fuimus; conuicti non ſumus: falſa ſunt omnia, quæ nobis impinguntur crimina, meræque calumniæ & criminationes.

*Inſtit. libr. 4. tit. 16. par. 2.*

Sed non minus ex tertio capite, defectu nimirum

iuſtæ

iuſtæ ſententiæ, irritum redditur Dominorum Statuum ſub vtraque contra nos Edictum. Primum: Quia apertè pugnat contra Decreta ipſius ſupremi Magiſtratus, vt ſuperius dictum. Eſt autem ſententia etiam ſine appellatione irrita, *quando contra ſacras conſtitutiones iudicatur*, vt ait Iuriſconſultus. Secundo, quia contra innocentes nō auditos, nec conuictos latum, vt dictum, & magis ex ſequentibus pateſcet. *Nam cum ex edicto peremptorio, quod neque propoſitum eſt, neque in notitiam peruenit, abſentis condemnatio fit, nullius momenti eſſe ſententiam conſtitutiones demonſtrant*, vt ibidem Iuriſconſultus ait. Tertiò, quia in apertum præiudicium ipſorum etiam Regni communiū ſtatuum latum eſt. Siquidem non contenti Domini ſtatus ſub vtraque, *in futura æternaq.*, vt aiunt; *tempora* (quaſi verò ipſius etiam æternitatis ius habeant) nos ex Bōemię Regno proſcripſiſſe, cauent inſuper ac decernunt, vt c. I. dictum, ne vel ipſis etiam Regni ſtatibus Comitiiſque publicis fas ſit, nos in Regnum poſtliminio reuocare, aut vt reuocemur intercedere. Quod quam iniquum, & ipſis legibus ac priuilegiis Regni aduerſum ſit, nemo non videt. Cum enim par in parem nullam poteſtatem habeat, neque ſubſecuturi quandoque Regni Boemiæ ſtatus minus iuris habeant, imo multò amplius, quàm præſentes Domini ſtatus ſub vtraque, qui pars tantum quædam ſtatuum Regni Bōemiæ ſunt, manifeſtum eſt, præſens eorum Decretū illis præiudicare nulla ratione poſſe, neque adimere eam poteſtatem, quo minus, ſi lubeat, futuro aliquando tempore Societatem noſtram in Regnum denuo recipiant. Quod ſi, vt fieri aliquando diuina gratia aſpirante poteſt, vel hi ipſi ſtatus ſub vtraque Religione ſua certo conſilio, ac meliori informatione accedente, immutatâ, Catholicam ac Romanam fidem amplecterentur, ita quidem, vt vniuerſum Boemiæ Re-

*Leg. 1. ff. Quæ ſententiæ ſine appellat. reſcin.*

gnum ad priſtinam atque auitam maiorum fidem rediret, nunquid ſuo ſe decreto obligatos putarent, quo minus, ſi ita collibitum eſſet, Ieſuitas in Boemiam reducere libere poſſent· Et quidem exiſtimo, plane decreturos, non minus ſibi iuris eſſe ad decretum illud antea contra Ieſuitas editum elidendum, quam fas eſſe nunc exiſtimabant id ipſum conſtituere.

Cum igitur ex his omnibus conſtet, à Dominis ſtatibus in hoc exilij Decreto contra nos ſtatuendo malè vſurpatam iuriſdictionem, præcipitatum temere iudiciũ, atque manifeſte iniuſtam ſententiam pronunciatam, dubium eſſe nullum poteſt, quin id nullum prorſus ac irritum ſit, ita quidem, vt nullo exceptionis ſeu appellationis oppoſitæ remedio indigeat, nec vllo omnino temporis lapſu conualeſcere poſſit.

Nihil hic de inſcriptione Decreti, nihil de odio Dominorum ſtatuum ſub vtraque contra nos, litis, aut controuerſiæ mouemus. Vocant ſe *Barones, Equites, Pragenſes, Montanos, alioſque è ciuitatibus ablegatos, omnes tres vnitos ſtatus Regni Boemiæ, corpus & ſanguinem Domini ac Saluatoris noſtri ſub vtraque ſumentes.* At quinam ſunt iſti tam arctè inter ſe vniti Regni Boemiæ ſtatus? Notorium eſt ſcilicet, aliquos quidem profeſſione Religionis Huſſitas eſſe, alios Lutheranos, alios Picarditas ſeu Caluiniſtas, Acatholicos quidem omnes; ſed alios alia fidei doctrina imbutos; & adeo quidem tuta Societate inter ſe obſtrictos; vt quorum Religio in eo Regno, tempore, loco, authoritate prior erat, acceſſione nouæ illius ſocietatis prope ſit extincta. Et hi ſcilicet, ſub Religionis ſpecie, adeo belle inter ſe conſpirant; quorum qui præcipui ſunt, multo magis ab alijs ſibi vnitis ſtatibus, quam à nobis Catholicis, quoad fidem diſſentiunt; hi ſunt, *qui Corpus & Sanguinem Saluatoris noſtri IESV CHRISTI*

STI

*STI ſub vtraque ſumunt*, cum tamen quam plures, ac fere præcipui illorum, iuxta ſuammet, quam ipſi profitentur Religionem, firmiſſime credant, verum Chriſti corpus verumque ſanguinem tantum à cæna ſua abeſſe, quantum cœlum â terra diſtat; adeoque plus in cæna non adeſſe, quam ſiccum panem, & merum vinum; tanto proinde Religionis interuallo ab alijs diſtantes, quanto cælum à terra, Chriſtuſque homo â ſubſtantia panis & vini diſſident. Quæ cum & iam antea ſint publice manifeſta, tum multo iam minus vlla tergiverſatione celari poſſunt: quando Gallus Zalenus apud S. Ægidium in antiqua vrbe Pragenſi Miniſter, ipſo die feſto Corporis Chriſti huius Anni 1618. publica concione ad populum (quæ nunc etiam typis expreſſa proſtat) non ſolum veram & realem præſentiam corporis Chriſti in S. Euchariſtiæ ſacramento negauit; ſed etiam innumeris inſuper blaſphemijs ac maledictis Auguſtiſſimam hoſtiam, non ſolum antiquis Boemiæ vtraquiſtis ſolenni ſemper cultu venerabilem, ſed ipſis etiam Angelis tremendam, impiè ac ſacrilege proſcindere non eſt veritus. Sed his, vt dictum, non immoramur. Viderint ſane ipſi quam rectè vnitos ſe Status, atq; in vnam Religionis Confeſſionem conſentientes appellent. Nos iam reliqua proſequamur.

## CAPVT III.

*Refellitur primum ac tertium caput Accuſationis, Quod Ieſuitæ ſint perturbatores publicæ tranquillitatis, diſſenſioneſq; ac diſſidia excitent, &c.*

NON

NOn eſſet quidem neceſſe, ſpeciatim nunc ad ſingula accuſationis capita reſpondere, quando præcedente capite oſtenſum, vniuerſum Decretum Dominorum ſtatuum ſub vtraq; irritum prorſus ac inane eſſe, & quæcunque nobis in eo obijciuntur crimina, ſola negatione ſufficienter elidi: attamen ne videamur aduerſarios fugere velle potius, quam vincere, ad ſingula accuſationis capita, ſigillatim reſpondebimus. Et primum quidem accuſationis caput, his verbis conformare placuit Dominis ſtatibus ſub vtraque: *Notum eſſe paſſim omnibus*, aiunt, *in quantis inclytum hocce Boemiæ Regnum periculis per omnes retro annos, ex quo pia illa in ſpeciem Ieſuitica Secta idē Regnum fuit ingreſſa, verſatum perpetuo fuerit, & quam frequentes mutationum viciſſitudines perturbationeſque ſubierit eaque omnia ſtatus ipſos, pariterque ſubditos eorum, & alios Regni incolas (Religionis ſub vtraque) magno ſuo incommodo perſentiſcere, eaque de cauſa bona capitaque ſua exponere debuiſſe.* Addunt, *comperiſſe ſe ipſo facto, eiuſmodi ærumnarum nullos maiores authores eſſe, quam virulentæ ipſius Religionis Ieſuiticæ homines: vt proinde quam diu hæc Secta in eo Regno ſit permanſura, nunquā ſupradictis calamitatibus finis imponi, nec pax in regno diuturna eſſe poſſit; ſed tam ipſa Regia Maieſtas quam ſtatus ipſi perpetuo de ceruicibus & bonis omnibus ſint periclitaturi.* Huic affine eſt tertium accuſationis caput, in quo Ieſuitas accuſant. *Quod mundi Magnates, alios contra alios concitare, ac tam inter ſtatus mutuo, præſertim Religionis Profeſſione diuerſos, quam inter Magiſtratus ac ſubditos, diſſenſiones ac diſſidia excitare, inter amicos etiam bella conſerere, ipſoſque ſubditos, ac homicidas quoslibet, contra Reges, conſilijs, doctrina: & pollicitationibus etiam ipſius gloriæ æternæ acquirendæ, ac Purgatorij ignis euadendi armare ſoleant.*

Verum hæc ab hominibus veræ ac ſinceræ Religionis inimi-

nimicis, in Defenſores ac propugnatores eiuſdem veræ fidei, non iam recens primum nata, ſed iam dudum olim iacta eſt calumnia. Nam & Chriſtum ipſum Dominum Iudæi olim, cum vix alia ratione neci dare poſſent, hac oppreſſerunt calumnia: *Hunc*, inquiunt, *inuenimus ſubuertentem gentem noſtram*: & paulo poſt: *Commouet*, aiunt, *populum, docens per vniuerſam Iudæam*: Sed & Apoſtolis idem crimen â fidei hoſtibus impactum. Ita enim *Paulum & Silam perduxerunt in forum ad principes, & offerentes eos Magiſtratibus dixerunt. Hi homines conturbant Ciuitatem noſtram.* Et rurſum alibi. *Quoniam hi ſunt*, inquiunt, *qui vrbem concitant.* Luc. 23. 2. Act. 16. 20. Act. 17. 6.

Neque vero negandum, tumultus ac diſſidia facile naſci, vbi Religionis eſt diſſenſio; quando pacatis animis audiri veræ fidei prædicatio non poteſt ab ijs, qui falſæ Religionis amore imbuti, veræ fidei aſſeclas & propugnatores cane peius & angue oderunt & execrantur. Nã & ob eam ipſam cauſam, quod Chriſtus & Apoſtoli tam ardentibus animis ac indefeſſo ſtudio falſam vbiq; Religionem refellerent, veram diſſeminarent ac propugnarent; hoſtes fidei potenter coarguerẽt, ac erroris cõuincerent; eorundem vitia tam acriter reprehenderent, peruerſaſque machinationes irritas redderent, factum eſt, vt peſſimi homines ſanctiſſimos viros extremo haberent odio, omniumq; animos in eorum perniciem concitare ſatagerent.

Qua de cauſa ipſe etiam Chriſtus, cum ſæpe neceſſarium eſſe animaduerteret, fidei ac virtutis cauſa, ab ipſis etiam domeſticis Societatis commercio diſiungi, diſcipulos ſuos allocutus pronunciauit: *Nolite arbitrari, quia pacem veni mittere in terram: nõ veni pacem mittere, ſed gladium. Veni enim ſeparare hominem aduerſus patrem ſuum, & filiam aduerſus Matrem ſuam, & Nurum aduerſus ſocrum ſuã, & inimici hominis domeſtici eius.* Matt. 10. v. 34.

Sed videndum in hac re eſt, non quid fiat; ſed cuius culpa id quod ſubinde tumultus ac diſſidij ex Religionum diuerſitate naſci palam eſt, accidat. Quis enim niſi impius Chriſtum eiusque Apoſtolos accuſet; quod veræ ac Chriſtianæ Religionis prædicatione diſcordias ſeminarint, diſſenſiones ac tumultus excitarint, lites ac bella mouerint, quando hæc quidem ipſis prędicantibus

Matt. 2. v. 16. ſæpius ſecuta conſtat. Quis, inquam, Chriſtum velut tumultus, ſcandali, ac diſſidij authorem accuſet, quod eo vix nato, Herodes tot innocentes pueros contrucidarit;

Matt. 15. v. 12. quot Phariſæi eo prædicante fuerint ſcandalizati, quod Pontifices ac primores Iudæorum ab ipſis eius miraculis

Ioan. 11. v. 53. execrabile conſilium, Chriſti nefariè occidendi, ceperint, quo vniuerſum denique Iudæorum genus periit: quod fides ac doctrina ipſius, frementibus contra, & palam tumultuantibus huius mundi Principibus, infinitorum Martyrum ſeges & ſeminarium fuerit?

Nunquid Apoſtolos culpabimus, quod ob eorum

Act. 13. 48 prædicationem, *Iudæi concitauerunt mulieres Religioſas & honeſtas, & primos ciuitatis, & excitauerunt perſecutionem*

Act. 15. v. 2 *in Paulum & Barnabam, & eiecerunt eos de finibus ſuis*: Quod Pſeudoapoſtoli *ſeditionem concitauerunt* aduerſus Paulum & Barnabam, cum eorundem errori ſeſe opponerent: Quod Iudæi *vno animo in Paulum inſurrexerunt*, cumque ob veritatis prædicationem ad tribunal raptarunt. Quod ob doctrinam Pauli Idololatriam damnan-

Act. 18. 28. tis exclamantibus Epheſiis: *Magna Diana Epheſiorum, impleta eſt tota ciuitas confuſione*: denique vt alia innume-

Act. 19. 29. ra prætercam, quod exclamantibus contra Paulum Iu-

Act. 21. 29. dæis: *Hic eſt Homo, qui aduerſus populum & legem, & locum hunc docet, &c. commota eſt ciuitas tota, & facta eſt concurſio populi?* Horumne, inquam, tumultuum ac confuſionum culpa in Chriſtum & Apoſtolos conferatur?

Ita

Ita planè etiam ſe res habet in propoſito. Non neſciunt aduerſarij noſtri, imò palam ſubinde, ac cum dolore confitentur, minimam Societatem noſtram, licet tempore poſtremam, omnigenis tamen Eccleſiæ hoſtibus, ac eorundem pernicioſis doctrinis ac machinationibus, pro virili, & quæ Dei bonitas eſt, conatu non prorſus irrito *murum ſe pro domo Dei opponere*, ita vt in partibus hiſce potiſſimum ſeptemtrionalibus docendo, diſputãdo, concionando, conſulendo, exhortando, ſcribendo, publicè ac priuatim omnem in eo operam collocet, vt vera ac Catholica Religio conſeruetur, propagetur, ac indies magis effloreſcat.

Hinc fit, vt inimicis fidei in contrarium nitentibus, ſæpe etiam apertis verbis arma conclamantibus, claſſicumq; canentibus, diſſenſiones, diſſidia ac nonnunquã etiam bella, ac tumultus excitentur, præſertim ſi iniquis eorundem poſtulatis & conatibus cõſtantius & animoſius reſiſtatur. Quod cum accidit, mox aduerſarij noſtri calumniandi occaſionem arripiunt, ac vociferandi, Catholicos, ac præſertim Ieſuitas, quos præ cæteris ſcilicet in corde habent, diſſenſiones ac diſcordias ſeminare, bella ac tumultus excitare, &c. cum tamen ea diſſidiorum culpa aduerſariis adhæreat, non nobis, quibus ea nõ magis adſcribi poſſunt, quam balanti ouiculæ, ferocientis lupi laniena: aut ſcopo ſiue metæ vndique iaculis petitæ & confixæ iaculatorum caſſus labor: cui rerum generi ſi cauſa quæpiam aſſignanda foret, eam Philoſophi *paſſiuam* dicerent, non *actiuam*.

Et verò hanc ipſam veriſſimam eſſe eius calumniæ cauſam, præter quotidianam experientiam, ipſi etiã Domini ſtatus, vel hoc ipſo ſatis indicant, quod ſuo proſcriptionis Decreto, ſolos Ieſuitas, non autem alios Religioſorum Ordines cõprehendere voluerunt. *Quod ad alias,*

inquiunt, *perſonas Religioſas, Religionis Romanæ ſub vna, in Monaſteriis & alibi degentes, ac pacificè conuerſantes attinet eos hæ Patentes non concernunt, ſed ſupradictos ſolos Ieſuitas.* Cur? niſi quia hos ſolos, ipſi quidem ſuis ſtudiis, quibus extinctam cupiunt Religionem Catholicam, efficacius contraire exiſtimant, vt ex ſequenti etiam capite clarius pateſcet.

Non negamus, imò grato animi affectu agnoſcimus, palamque collaudamus, alias etiam Religiones pro ſuis quaſque inſtitutis in erroribus ac Hæreſibus deſtruendis, Catholicaque Religione apud ſeptemtrionales hoſce populos, propaganda vtiliter ac ſtrenuè laborare; ſed quæ tamen de nobis aduerſariorum ſit exiſtimatio; ipſimet ſatis intelligunt: neque, vt opinor, negabunt, nobis hac in re peculiaria quædam eſſe media, præſertim in Catechiſmo paruulorum, in Iuuentutis inſtitutione, in ſcriptorum eriſticorum, frequētiore elucubratione poſita; quæ nobis quidem odium & inuidiam apud Aduerſarios augent; illis verò ſuam laudem minimè detrahunt.

Quod ſi DD. ſtatus ſub vtraque nobis etiam hoc tribuendum eſſe exiſtimant, quod ſubinde ſupremi Magiſtratus, authoritate ſua legitima pro officij ratione interpoſita, ad tranquillitatem & pacem Reip. tuendam, nouis quibuſdam reſcriptis, nouas, aut nunquam in Boemiæ regno antea publica ſecuritatis fide ac promiſſione roboratas ſectas, tum è regno proſcripſerunt, tum etiam erga contumaces ac rebelles, cōdigna quandoq; animaduerſione proceſſerunt; quomodo Ferdinandus I. Maximilianus II. ac Rudolphus II. laudatiſſimæ memoriæ Imperatores, atq; ante hos omnes, Ieſuitis quidem necdum natis, Ladislaus ſanctæ memoriæ Boemorum Rex, frequentibus edictis, ſectam Pickardorum, ex eo regno proſcripſerunt, tum illi quidem de nobis magnificè ſentiunt,

tiunt,ſed ſupra meritum & conditionem noſtram. Nuſquam enim apparet,laudatiſſimos iſtos Imperatores,ad res optimè ac ex officio gerendas Ieſuitis conſultoribus eguiſſe,aut magnoperè vſos fuiſſe.

Sed quid ſi etiam ſua his in rebus quandoq; conſilia Ieſuitæ interpoſuiſſent, an ideo turbatores regni ac publicæ tranquillitatis,litiumq́ue ac diſſidiorum diſſeminatores iure proclamarentur? Equidem ita velim, Aduerſarij rem totam accipiant. Aut iuſta fuerunt ea Regum Imperatorumque Decreta, aut iniuſta. Si iuſta cur eorum conciliatores violatæ pacis, ac læſæ Reipub. accuſantur, diſſidiorumq́; ac tumultuum excitatorum, ſi qui forſan inobedientium contumacia enati ſunt, rei aguntur? cur non potius,vt par eſt,in ipſoſmet Regiorum edictorum temerarios violatores culpa confertur? Si nō iuſta;cur non calamos ſuos potius,quàm enſes ſtringunt aduerſarij, vt iniuſta fuiſſe Decreta prius conuincant, quam Authores & ſuaſores eorum iniquitatis & violatę publicæ tranquillitatis arguant?

Quod ſi pericula quædam aut ſtatus ipſi,aut corū ſubditi ſeu clientes, ex Decretis eiuſmodi violatis adierunt,cur nobis,& nō ſibi ſuæq́; potius inobedientiæ imputant? cur aquæ à ſe turbatæ culpam, inſontibus turbatores ipſi impingunt? Cur fas eſſe non volunt Ieſuitis Catholicam & auitam quondam Boemorum Religionem tueri,quam ſibi contra Maiorum ſupremiq; Magiſtratus Decreta impugnatum, atq; ſi fieri poſſet, penitus extinctum iri æquum eſſe ducunt.

Quid quod ea contra Pickardos ab optimis Imperatoribus profecta Decreta, ſtatibus ſub vtraq; periculoſa aut pernitioſa eſſe nullo modo potuerūt,quando eo quidem tempore,quo edicta illa promulgata fuêre,roburq́; ſuū habuêre,Pickarditæ ipſi vix merebantur pro Incolis

regni haberi, nedum inter ſtatus tam inclyti Regni numerari. Qua de cauſa fatendum prorſus eſt, non in perniciem ſtatuum, etiam Acatholicorum, ſed pro incolumitate eorum fuiſſe, ac ſecuritate edita; quibus efficiebatur, vt ijs ipſis ad ſtatus ac Dignitates Regni via intercluderetur, qui nunc ab antiquioribus vtraquiſtis Boemis ſub pallium ac titulum Confeſſionis Boemicæ recepti, nihil antiquius habent, quam vt veteribus vtraquiſtis, Huſitis, inquam, oppreſſis ac extinctis ſuam ſectam firmius ſtabiliant, atque ita in Ieſuitas ac Catholicos omnes, ſi quando occaſio fuerit, liberius debacchētur, eorumque ſanguine, nemine iam alio repugnante, ſatientur.

Craſſior multo, ſed notior, & iam antea, palam ac ſæpius refutata calumnia eſt, quod in Decreto D. D. ſtatuum ſub vtraque Ieſuitis attribuitur, quaſi nos homicidæ cuilibet aut ſubdito, ius tranſcribamus, Reges & vnctos Domini inuadendi, atque ad id facinus perpetrandum animos eorum pollicitationibus vitæ æternæ acquirendæ, aut euitandi Purgatorij accendamus. Abſit hæc impia & blaſphema doctrina, nunquam in ſcholis noſtris audita, nunquam in ſcripris lecta, nunquam mēte nobis concepta, ſed paribus ſtudijs ac animis â Ieſuitis omnibus vbiuis locorum damnata, vti palam etiam ac pariter eam omnes damnamus & execramur. Neque vero vel probabili ſaltem veritatis ſpecie aduerſarij hāc ſuam calumniam fucare æternum poſſunt, niſi impie ſimul ac imperite Reges & vnctos Domini in Tyrannos transforment; ad quos tamen ipſos promiſcue occidendos ius minime faciunt Ieſuitæ.

*Vid. Bellar. apolo. ad præf. monit. Greg. de Val. tom. 3. q. 8. de Iuſt. pun. 3. Azoriū Inſtitut. p. 2. l. 2. c. 4. q. 10. Ioa. Arg. apol. p hoc c. 10*

Quod ſi aduerſarijs noſtris ſe ipſos potius, ſuæq; Religionis conſortes, quam Ieſuitas conſiderare, atque ſimul diſſidiorum ac tumultuum, qui Religionis cauſa in Boemia

mia quandoq;, extitêre, Auctores diligentiori ſtudio,ac veriori ratione inueſtigare collibuiſſet; facile quidem ſane in oculis ſuis trabem inueniſſent, qui feſtucam in oculis fratrum ſuorum fruſtra quæſierunt.

Quis enim quæſo tempore wenceslai Regis Caroli IV. Filij vt ſenatores Pragenſes è feneſtris præcipites darentur Author fuit? Quis Taboritas contra Sigiſmundum Regem ad rebellionem concitauit? Quis barbaræ illius ac immanis Ziſkianæ perſecutionis incentor fuit; quando non Monachi & ſacerdotes ſolum, ſed cæteri etiam Catholici omnes ad necem paſſim raptabantur, eo propoſito; vt ſi per rebelles ſtetiſſet, nec nomen quidem Catholicorum in Regno ſuperſtes fuiſſet: quando ſplendidiſſima quæq; Monaſteria, ac Templa diripiebãtur, ac flammis abſumebantur; quando bona Eccleſiaſticorum inter ſæculares diuidebantur; Archiepiſcopatus Pragenſis abolebatur; deniq; quadrata rotundis, ſacra ꝓfanis, miſcebãtur? Religio tota penit⁹ extinguebatur?

Quis tempore Ferdinandi Imperatoris, vulgatis illis Regnum Boemiæ iactauit Tragœdijs, quando legitimo & hæreditario ſuo Regi, tota prope Boemia ſeſe oppoſuit, externoq; Principi à Carolo V. per publicum Bannũ proſcripto adhæſit, nõ ſine magna ipſius Regni clade?

Quis Rudolphum II. captiuum in arce Pragenſi detinuit, illaſq; decantatas adeo Maieſtatis literas (quibus iam nihil ſibi non licere arbitrantur) ab inuito ſoloque maioris mali metu adacto extorſit: Cuius iuſſu & authoritate virulentum illud ſcriptum die 20. Menſis Maij huius labentis anni Pragæ per omnes Vtraquiſticas Parochias, promulgatum; quod cum ſpeciem quidem exhortationis ad orandum præ ſe ferret, re ipſa tamẽ nil aliud, quam ſeditionis flabellum fuit; quo rudis plebs ad ſeditionem contra Ieſuitas & Catholicos concitaretur?

Quis deniq; ipſos Accuſatores noſtros D. D. inquam

ſtatus ſub vtraque tam irreuerenter ac temere contra modernum Potentiſſimum Boemiæ Regem Matthiam II. noua conſpiratione facta, inſurgere docuit, vt præcipuos eiuſdem ac Fideles Regiæ Maieſtatis in Regno Boemiæ Locumtenentes & Officiales è feneſtris ad certiſſimum exitium (ni DEVS miraculosè obſtitiſſet) præcipites dare; ac inſuper ad tanti facinoris defenſionem exercitum cogere, pecunias contributionum pro ſoluẽdis regni debitis deſtinatas expilare, Capitaneos S. C. M. in propriis eiuſdem dominijs à fidelitate ſui Domini iuramento firmata auertere, atque ad nouum ſibi iuramẽtum præſtandum adigere non ſint veriti?

Quietum antea, & pacatum Regnum erat, quàm D. D. ſtatus turbas cierent; neque cauſam ipſi tumultus excitandi habuere: Quod ſi culpam etiam quampiam penes officiales Regis hærere exiſtimabant, eam ipſi cauſam pro more Patriæ, & communium legum præſcripto, iure proſequi, nec tantis calamitatibus miſeros homines, totumque Regnum inuoluere debebant.

Dicant ergo nunc aduerſarij, quis turbas ciet? quis tumultus excitat? quis ſeditiones ac bella mouet? quis Regni quietem ac tranquillitatem perturbat? quis ſubditos contra legitimos, eoſque ſupremos Magiſtratus armat? quis ciues inter ſeipſos committit? Inſurgãt ſane, quantum velint, aduerſarij contra ſocietatem noſtram

3. Re. 18. verſ. 18. & exclament: *Tu ne es ille, qui conturbas Iſrael?* Paratum protinus accipient reſponſum: *Non ego turbaui Iſrael, ſed tu, & domus Patris tui, qui dereliquiſtis mandata Domini,* antiquam Eccleſiæ ſanctorumque Patrum fidem, *& ſecuti eſtis Baalim*, ſeu noua variarum ſectarum portenta; quæ ſi in Regnum Boemiæ non irrepſiſſent, tot motibus ac perturbationibus agitatum nunquam fuiſſet.

# CAPVT IV.

*Reſpondetur ad ſecundum & ſeptimum accuſationis caput: Quod Societas IESV omnia Regna mundi Romanæ ſedi, ſubiicere ſatagat, eidemq; non obtemperantes Hæreticos pronunciet, &c.*

SEcundum Accuſationis caput Dominorum Statuum ſub vtraq; contra Societatem noſtram eſt hoc: *Ieſuitas*, inquiunt, *ad hoc vnicè collineaſſe, vt Sedem Romanam ſtabilire, omniaque regna, ac mundi huius terras iugo ac poteſtati eius ſubÿcere poſſent.* Huic ſimile eſt, quod ſupra ſeptimo loco retulimus, cum aiunt: *Omnes qui Romanæ Eccleſiæ non obtemperant, à nobis proclamari Hæreticos; eiſque fidem nullam habendam eſſe palam doceri.*

Ad quæ ita particulatim reſpondemus. Primũ, quod ad Romanæ Sedis ſeu Pontificis poteſtatem attinet, duplicem poteſtatem diſtinguimus: Temporalem vnam ac merè politicam ac ſecularem, qualis cuique Principi temporali ac politico in ſuas ditiones ſeu poſſeſſiones competit. Alteram ſpiritualem, ſpectantem ad res & cauſas ſpirituales diiudicandas, ęternamque hominibus ſalutem procurandam. Ex his primam quidem Pontifici Romano tribuimus, in ſuis quas habet terris ſeu ditionibus temporali Dominio Romanæ Eccleſiæ ſubiectis; at non in vniuerſo mundo vel Eccleſia. Tantum abeſt, *nos eò vnicè velut ad ſcopum collineare, vt omnia regna &*

*huius Mundi terræ temporali eius poteſtati ac Dominio Romani Pontificis ſubÿciantur.*

*Bell. li. 5. de pont. c. 1.2.3.4.5. Greg. de Val. tom. 4. q. 22. pũ. 6. Sua. Defenſ. ſid. cont. Angl. Reg. itẽ Frãciſ. Tolet. in c. 18. Ioan. annot. 25. & 26. Bened. Perer. in Dan. lib. 8.*

Teſtes huius rei ſunt libri à ſocietatis noſtræ Doctoribus maxime à Roberto Cardinale Bellarmino, Gregorio de Valentia, Franciſco Soarezio editi.

Teſtes potentiſſimi quiq. huius mundi Principes, qui in Germania, Italia, Hiſpania, Gallia ſocietatem noſtrã tot iam annis nõ ſolum ſua gratia conſtanter dignantur, ſed etiam ſua benignitate & magnificentia liberaliter ſuſtentant, fouent, ornant; Collegÿs & redditibus ampliſſimis dotant; & indies magis magiſque augent, quod nunquam ipſi facerent, ſi in id nos imcumbere animaduerterent, vt regna ipſorum ac ditiones Dominio eorundem ſubtractas, temporali ac politicæ iuriſdictioni Romani Pontificis ſubijceremus.

*Exam. c. 1. §. cum Cõ. Re. 2.*

Teſtis liber cõſtitutionum noſtrarum, quinequaquã hunc nobis ſcopum & finem præfigit, ad quem collineemus, ſed longe alium hac Regula expreſſum. *Finis huius Societatis eſt, non ſolum ſaluti ac perfectioni propriarũ animarum cum diuina gratia vacare, ſed cum eadem impensè in ſalutem & perfectionem proximorum incumbere.* Qua de cauſa etiam alibi his verbis præcipit. *Vt plenius poſſit Societas rebus Spiritualibus iuxta ſuum inſtitutum vacare, quoad eius fieri poterit à negotÿs ſecularibus abſtineant, nec ea vllis precibus adducti obeunda ſuſcipiant, vel in illis ſe occupari ſinant.* Non ergo inſtituti noſtri eſt temporalem Iuriſdictionem cuiuſquam procurandam ſumere.

*Cont. §. 6. & 7. & ſum. Reg. 45.*

Teſtis denique ipſa ad ſenſum euidens & quotidiana experientia. Quinquaginta enim iam & amplius annis non in Europa ſolum, ſed in ipſis etiam extremis Indijs, & toto quaſi terrarum orbe, degit, ſuique Inſtituti munia exercet ſocietas, nec tamen ab ea vlli Principum

ditio-

ditiones ſuas hactenus ademptas, ac in Romanum Pontificem translatas vidimus. Et vero ipſum quoque Boemiæ Regnum, etſi quinquaginta iiſdem annis, conatus & officia ſocietatis expertum, nonne ſuos adhuc Reges & Dominos politicos retinet? Nequaquam ergo nobis cordi eſt, vt huius Mundi regna, terras ac ditiones, temporali ac politicæ poteſtati Romani Pontificis ſubijciamus, neq; exiſtimamus tam ab omni rationis vſu alienos fuiſſe aduerſarios noſtros, qui hanc Dominis ſtatibus accuſationem ſuggeſſerunt, vt id nobis imponere voluiſſe videantur.

At ſi loquamur de poteſtate ſpirituali, hoc eſt, ad finem ſpiritualem ſupremæ beatitudinis hominibus procurandum natura ſua ordinata, quæ temporali ac politicæ Iuriſdictioni Regum ac Principum huius mundi, nihil præiudicat, plane fatemur, nos pro virili noſtra, & ipſa ratione inſtituti, in id vbiuis terrarum incumbere, vt omnia Regna, omneſque totius mundi regiones ſpiritualem hanc poteſtatem ſummi Pontificis, quam in vniuerſa Eccleſia habet agnoſcant, eique ſe reuerenter ſubmittant; iuxta illud de Chriſto vaticinium: *Gens & regnum, quod non ſeruierit tibi, morietur.* Iſai. 60. v. 12.

Tantum vero abeſt, vt id probro nobis ducamus, iuſtamue proſcriptionis cauſã agnoſcamus, vt potius maximo nos honore ab aduerſarijs affectos ea re arbitremur. Sic enim præſtare nos ipſi fatentur, quod regulæ noſtræ iubent, *vt impensè incumbamus in proximorum ſalutem*, quæ extra Eccleſiam, & ſine vera fide ac obedientia ipſi Romano Pontifici, tanquam Vicario Chriſti, & viſibili Eccleſiæ in terris capiti debita, eſſe non poteſt. Ipſe enim plane Romanus Pontifex, verus & legitimus in ea totius Eccleſiæ ſpirituali Præfectura ſucceſſor

D 2 eſt

eſt Petri Apoſtoli, quem & Petram, ſeu fundamentum ſecundarium totius Eccleſiæ CHRISTVS olim in terris exiſtens conſtituit, & ipſius etiam Regni cœlorum clauibus, ſupremæq; adeò Eccleſiæ regendæ poteſtate donauit, vt ex his Chriſti verbis manifeſtum eſt: *Beatus es,*

Matt. 16. v. 17. *Simon Bariona, quia caro & ſanguis non reuelauit tibi, ſed Pater meus, qui in cœlis eſt. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Et tibi dabo claues regni cœlorum. Et quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis; & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.*

Ad eundem ſanctum Petrum Apoſtolum pertinet illud Chriſti verbum, ter, non ſine peculiari emphaſi re-

Ioan. 21. v. 16. 17. petitum: *Paſce agnos meos, paſce oues meas.* Quibus verbis cum nulla â Chriſto facta ſit ouium exceptio, perſpicuũ eſt, non aliquarum tantum, ſed omnium prorſus ouium, adeoque totius ouilis ſeu Eccleſiæ Chriſti curam & gubernationem ſpiritualem S. Petro eiuſq; ſucceſſoribus eſſe commiſſam.

Neq; hæc noſtra ſolum, ſed omnium Catholicorum, neque noua, ſed vetus SS. Patrum Doctrina eſt. Ita enim S. Irenæus ante annos M. CCCC. de Romana Eccleſia

Iren. li. 3. c. 3. ſcribit. *Ad hanc Eccleſiam propter potentiorem principalitatem, neceſſe eſt omnem conuenire Eccleſiam, hoc eſt, eos, qui ſunt vndique fideles.*

Hiero. Ep. 57. ad Damaſum. Et Sanctus Hieronymus ante annos M. CC. ad ipſum Romanum Pontificem ſcribens: *Ego nullum primum*, inquit, *niſi* CHRISTVM *ſequens, beatitudini tuæ, id eſt, Cathedræ Petri communione conſocior. Super illam petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicunque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt. Si quis in Arca Noe non fuerit, peribit regnante diluuio, & cæt.*

Qui-

*Qui tecum* (cum Romano, inquam Pontifice) *non colligit, ſpargit; hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.* Et alibi rurſum aduerſus varios Hæreticorum inſultus exclamans: *Si quis*, inquit, *Cathedræ Petri iungitur, meus eſt.* *Hier. Epiſt. 58. ad Damaſum.*

Sed & S. Auguſtinus diſerte profitetur, *in Romana Eccleſia ſemper Apoſtolicæ cathedræ viguiſſe Principatum.* De qua re etiam Maximianus Conſtantinopolitanus Epiſcopus ante annos etiam fere M.CC. *Omnes*, inquit, *fines terræ, quæ Dominum ſincere receperunt, & vbique terrarum veram fidem confitentes, in poteſtatem Romanorum Pontificum, tanquam in ſolem reſpiciunt, & ex ipſa lumen Catholicæ & Apoſtolicæ fidei recipiunt.* *Aug. Epiſt. 162.* *Epiſt. ad Orien.*

Nihil autem hac de re illuſtrius dici poteſt, quã quod S. Bernardus ante annos fere D. ad Eugenium Pontificem ſcripſit. *Age*, inquit, *indagemus adhuc diligentius, qui ſis, quam geras videlicet pro tempore perſonam in Eccleſia DEI. Quis es? Sacerdos magnus, ſummus Pontifex. Tu Princeps Epiſcoporum, Tu hæres Apoſtolorum, Tu primatu Abel, gubernatu Noe, patriarchatu Abraham, ordine Melchiſedech, dignitate Aaron, authoritate Moyſes, iudicatu Samuel, poteſtate Petrus, vnctione Chriſtus. Tu es, cui claues traditæ, cui oues creditæ ſunt. Sunt quidem & alij cæli ianitores, & gregum paſtores, ſed tu tanto glorioſius, quanto & differentius vtrumque præ cæteris nomen hæreditaſti, habent illi ſibi aſsignatos greges, ſinguli ſingulos, tibi vniuerſi crediti, vni vnus. Nec modo ouium ſed & paſtorum tu vnus omnium Paſtor. Vnde id probem, quæris? Ex verbo Domini. Cui enim non dico Epiſcoporum, ſed etiam Apoſtolorum, ſic abſolute & indiſcrete tota commiſſæ ſunt oues? Si me amas Petre, paſce oues meas. Quas? Illius vel illius populos ciuitatis, aut regionis, aut certi regni? Oues, inquit, meas. Cui non planum, non deſignaſſe aliquas, aſſignaſſe omnes? Nihil excipitur, vbi diſtinguitur nihil, &c.* Hactenus: *Libr. 3. de conſid. cap. 8.* *Ber. Epi. 131.*

Bernardus, qui etiam alibi idipſum denuo confirmat: *Plenitudo poteſtatis, inquit, ſuper vniuerſas orbis Eccleſias ſingulari prærogatiua Apoſtolicæ Sedi donata eſt: Qui ig tur huic poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit, &c.*

Quæ cum ita ſint, cumque hæc cauſa & doctrina nobis cum omnibus Catholicis communis ſit, mirum videri poteſt, cur ob eam DD. ſtatus ſub vtraque ſolos Ieſuitas è Boemiæ Regno proſcripſerint, niſi quia rurſum de Societate noſtra præter meritum benignius ſentiunt: quaſi enixius in eam curam incumbat, vt obedientia Romanæ Sedi debita vbiuis propagetur; quod vti nobis arrogare minime audemus, ita velut ſtimulum duntaxat, quo vel ab ipſis etiam aduerſariis officij noſtri commoneamur, patienter admittimus.

Ad alterum quod attinet, non ita quidem nos vniuerſim ac indiſtinctè omnes eos pronunciamus Hæreticos, qui Romanæ Eccleſiæ non obtemperant Fieri enim poteſt, vt præceptum eius concernat ſolummodo cauſam ciuilem, aut aliquam particularis facti quæſtionem: Fieri poteſt, vt in re etiam aliqua Religionis, V. g. in cõſuetis ieiunij & abſtinentię legibus, debitum ei obſequium denegetur, non errore fidei aut iudicij, quo ſuprema poteſtas ſpiritualis Romanæ Cathedræ denegetur; ſed quadam affectus ſeu voluntatis prauitate & defectu; quibus caſibus eos, qui Romanæ Eccleſiæ non obtemperant, inobedientes quidem, ſubinde etiam Schiſmaticos, ſed Hæreticos minimè pronunciamus.

*S. Tho. 2. 2. q. 39. ar. 1. ad 2. & 3. Hieron. in Commen. in Tit. 3.*

Tales enim eos duntaxat cenſemus, qui ab ipſa fide Eccleſiæ Romanæ diſſentiunt, ſeu qui Eccleſiæ Romanæ ita non obtemperant, vt iudicium fidei ab Eccleſia Romana diuerſum habeant, adiuncta pertinacia, ſine qua nulla vera & formalis hæreſis eſſe poteſt. Qui verò vel cum vnico fidei errore pertinaciam habent coniunctam,

*Aug. epiſt. 162. S. Thom. 2. 2. q. 11. ar. 2.*

ctam, illi nobis, omnibusque Orthodoxis, non minori
certitudine hæretici exiſtimantur & pronunciantur,
quam ipſa Catholica fides noſtra, nobis certa eſt, iuxta
ipſius CHRISTI Domini ſententiam: *Qui Eccleſiam* Matt. 18.
*non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus. Quiſquis* v. 17.
*enim*, vt Sanctus Cyprianus Martyr ait, *ab Eccleſia ſegre-* Cypr. li. de
*gatus adulteræ coniungitur, à promiſſis Eccleſiæ ſeparatur; nec* vnit. Eccl.
*perueniet ad Chriſti præmia: qui relinquit Eccleſiam Chriſti,* c. 5.
*alienus eſt, profanus eſt, hoſtis eſt, habere non poteſt* DEVM
*Patrem, qui Eccleſiam non habet Matrem.*

Quid, quod ab ipſo etiam Luthero, Bohemorum
religionem ſub vtraque profitentium non pauci, eam
hæreticorum appellationem admittere debent: *Verùm* Luther. de decem præ
*nec Pickardi,* inquit, *infelices Hæretici, ſuas à me partes adiu-* cept.
*tas confidant,* &c. Et rurſum alibi: *Quod ſi etiam tempore* Idem reſo-
*Apoſtolorum non fuiſſet purgatorium, vt ſuperbit faſtidioſus* lut. art. 15.
*Pickardus, nunquid ideo credendum eſt Hæretico, vix quin-*
*quaginta annos nuper nato, & fidem tot ſæculorum falſam*
*eſſe contendenti?* Et ſcilicet aduerſariis liceat Catholi-
cos appellare Idololatras, Pontificem Anti-Chriſtum,
&c. nobis viciſſim Lutherum, Caluinum, aut Pickardũ,
quos ex ſtatibus Boemiæ non fuiſſe conſtat, Hæreticos
appellare non liceat?

Quod verò Domini ſtatus ſub vtraque in ſupradi-
cta accuſatione adiiciunt, nos hæreticis fidem nullam
habendam eſſe, palàm docere, manifeſtam nobis iniu-
riam faciunt. Non enim hæc eſt noſtra doctrina, vt libri
noſtrorum teſtantur; ſed planè contraria; nimirum de fi-
de ſeu iuramento, tam fidelibus quàm infidelibus qui-
buſcunque, etiam Hæreticis, Iudæis, & Turcis præſtito,
ita vniuerſim ſentimus. Promiſſa ſeu iuramenta de re li-
cita per ſe loquendo, ſeruanda omnibus eſſe: iuramen- Can. Inter
ta verò ſiue promiſſa de re illicita, cuicunque præ- cat. & Can
ſtita ſint, ſeruanda non eſſe. *Quia iuramentum* In malis 22. q. 4.
(*non*

*non eſt vinculum iniquitatis*, vt S. Auguſt. ait. *Et in promiſſis malis*, inquit S. Iſidorus, *reſcinde fidem, In turpi voto muta decretum. Quod incaute voviſti, ne facias, impia eſt promiſſio, quæ ſcelere adimpletur.* De qua re, quia à noſtris actum eſt ſæpius, nil opus eſt hoc loco pluribus diſſerere.

*Vide Martin. Becanum de fide Har. ſeruand. Sebaſt. Heyſ. apho. Doc. Ieſ. c. 2.*

---

# CAPVT V.

## *Reſpondetur ad IV. XI. & XII. Accuſationis caput, Quod Ieſuitæ Conſcientiis hominum dominari, atq; eos ad illicita compellere, omniaque ſuo arbitratu ac nutu moderari conſueuerint, &c.*

QVartum accuſationis caput in Decreto DD. ſtatuum ſub vtraque ita habet: *Ieſuitas per Cõfeſſiones arcana omnia reſcire, atque ita conſcientiis hominum dominari conſueſſe, vt pœnitentibus nec boni quicquam, citra illorum arbitrium facere, nec quicquam ab ipſis iniunctum, quantumuis DEO, eiusque præceptis contrarium, prætermittere, aut omnino etiam in dubiũ ſeu deliberationem vocare fas eſſet.*

Cœterum fatemur omnino, confeſſionum audiendarum munus pro Societatis noſtræ Inſtituto fuiſſe nobis quam maximæ curæ: Sic enim iubent Regulæ noſtræ: *Omnes ij, quibus ex Obedientia Confeſſiones audiendi ſanctum munus committitur, multum ad id affici ſtudeant, & tanquã noſtri inſtituti valde proprium, magnifaciant.* Qua in re illud etiam grato, quo par eſt, animo erga DEVM agnoſcimus, eum in omnibus locis, vbi Societas noſtra verſatur, ipſius Chriſtiani populi erga nos affectum; eamque de

*Par. 7. c. 4 §. 4. & Reg. Sacer. 8.*

fideli-

fidelitate ac dexteritate officij huius adminiſtrandi, opinionem eſſe, vt nō ſolum libenter, ac cum ingenti fructu ac ſolatio animarum, noſtra hac opera vtatur, ſed & ſæpe ob ingentem eorum concurſum, qui ſuas nobis cōſcientias committere cupiunt, etiam a magno quātumuis Sacerdotum numero, ſatisfieri omnibus non poſſit.

Sed & hoc certa fide cum Catholica Eccleſia credimus ac palam profitemur, ſacerdotibus ad eiuſmodi munus obeundum, eximiam quandam poteſtatem à Chriſto Domino fuiſſe conceſſam, cum diceret: *Accipite Spiritum Sanctum: Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis retenta ſunt.* Ioan. 20. v. 23. Quo fit, vt iidem Sacerdotes, accedente legitima iuriſdictione, cōſcientiis, animiſque pœnitentium ad vitam rectè inſtituendam, non ſolùm conſiliis adeſſe, ſed etiam aliqua ſanè ratione moderari, & præcipere, ac de iiſdem cum authoritate diſponere poſſint, iis rebus iniungendis, ad quas ipſo Diuino iure obſtringuntur.

Primum: Vti pœnitentes ſuas conſcientias diligenter prius excutiant, ſuaque peccata in mentem reuocare ſtudeant, quàm à ſacerdote abſolutionis beneficium impetrent. *Conc. Tri. ſeſſ. 14. c. 5. can. 7. 8.*

Secundum: Vt Conſcientias ſuas ita ſacerdoti detegant, vt omnia peccata mortalia, quæ in mentem veniunt, nec in Confeſſione antea legitimè fuêre explicata; ſeu publica ſint, ſeu occulta; tam quoad numerū, quàm quoad ſpeciem; adeoque cum omnibus circumſtantiis ſpeciem mutantibus, ſincerè aperiant; deque iis verum dolorem ac emendationis propoſitum concipiant.

Tertium: Vt ſi quæ peccata forſan adhuc in futurū pendeant, aut ipſo iure diuino, certam obligationem etiamnum adiunctam habeant, de iis pœnitentes ita diſponant, ſicuti lex diuina præcipit. Quo ſpectat, vt Con-

E tractus

tractus iniqui reſcindantur, mandata ſeu conſilia praua retractentur, iniuſtè parta reſtituantur; vt amores ac contubernia illicita abrumpantur, diſtrahantur, vt odia ac inimicitiæ deponantur, cunctiſque iniuſtè læſis ſatisfiat, &c.

Quartum: Vt pœnitentiam pro peccatis iniunctam, & ſi quod remedium peccato alicui curando neceſſarium meritò videatur, ne prætermittant. Ad hæc ſanè, compelli à Sacerdote poſſunt pœnitentes: nec enim fruſtra, tam ad *ligandum*, quàm ad *ſoluendum* Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus à Chriſto poteſtas eſt cõceſſa. Atque hanc ipſam poteſtatem ſacerdotibus diuinitus conceſſam, ſi aduerſarij noſtri *Dominationem Conſcientiarum* appellare voluerunt, in re quidem non errarunt; etſi modum loquendi & inuidioſum, & Eccleſiæ inſuetum; nec omnino verum ac proprium adhibuerunt: quandoquidem *conſcientiis dominari* eius ſolum eſt, qui *ſcrutatur corda, & renes Deus*; nec vera dominatio eſt, ſi quæ poteſtas non in vllum præcipientis, ſed ſolum obtemperantis ac ſubditi commodum refertur, vti in propoſito accidit.

Aliam verò *Dominationem*, quâ noſtro arbitrio, vel à licitis mandato auocare Pœnitentes, vel ad illicita cõpellere ſoleamus, nũquam nobis arrogauimus, niſi quod Dominis ſtatibus ſub vtraque, cum Eccleſiæ ac fidei Catholicæ Decretis aduerſentur, idipſum fortè illicitum videri poteſt, quod nobis & Eccleſiæ Catholicæ eſt Sacroſanctum: vt quod Pœnitentes noſtros ab Vtraquiſticæ fidei placitis auocamus, quod Librorum & Concionum Hæreticarum vſum eis interdicimus, quod Eccleſiaſticarum legum obſeruantiam ac ſtudium identidem eis inculcamus, &c. Quibus contraria ſi præciperemus, id velut rectiſſimè factum Aduerſarij vtique magnopere col-

re collaudarent. Sed abſit, vt noſtræ fidei ac Profeſſionis obliti, in hoſtium Eccleſiæ caſtra tranſeamus, eorumque prauis ac illicitis ſtudiis communicemus.

Sed nec cætera arcana, ad ea, quæ diximus capita, nil attinentia, in Confeſſionibus reſcire cupimus, cùm id nobis per Regulas noſtras meritò ſit interdictum, quibus cauetur, *ne de rebus ad Confeſſionem non pertinentibus, in Confeſſione loquamur.* Quod ſi quempiam è noſtris hac in re peccaſſe aliquid animaduertiſſent Aduerſarij, habebant ſuperiores, apud quos ſuam hac de re querelam deponerent: quique & in rem ipſam inquirere, & in reum deprehenſum religioſo more animaduertere non prætermiſiſſent. *Reg. Sacerdotum 17.*

Cæterùm, ne Domini ſub vtraque in ſuo Decreto temere ac fortuito, ac ſine vlla probationis ſpecie, eam in nos accuſationem contorſiſſe videantur, quod homines ad illicita compellere ſoleamus, adiũgunt in eodem Decreto inferius quædam in ſpecie, ſuo iudicio illicita, quæ noſtro conſilio ac ſtudio fuerint effecta, cum aiunt: *Ieſuitas eo rem adduxiſſe, vt homines ſubditi, in Dominiis S. Cæſareæ Maieſtatis & Monaſteriorum ac Perſonarum ſub vna, à ſua Religione, ad Religionem ſub vna, carceribus, aliiſque diuerſis ad hoc ſolum excogitatis modis apertè, atque ſub ſpecie ſeu titulo cauſarum politicarum, contra ſuam voluntatem coacti; Templa alibi occluſa, alibi funditus euerſa, cultus diuinus interdictus; omnia præcipua Officia Regia, Regni, & Ciuilia Perſonis Religionis ſub vna diſtributa, ij verò, qui Religionem ſub vtraque profitebantur, ſi quando in cauſis ad Regis & Patriæ bonum ſpectantibus ex conſcientia ſua ſe interponerent, & illorum practicis ſe accommodare nollent, ex officiis magno cum deſpectu & contemptu deiecti fuerint.* Denique ſummatim aiunt: Iesvitas, *adminiſtris aliquot paucis Religionis ſub vna Perſonis, perfidis Patriæ Filiis,*

*ad grauem caſum & interitum patriam adducere, ipſos vero eius Amatores extirpare ſtuduiſſe; ita vt pene omnia (Ieſuitarum) inſtinctu & nutu, imminente iam iam (ni DEVS ipſe ex mera charitate & miſericordia ſua ſancta, quam erga Verbum ſuum & ſtatus ſub vtraq; gerere dignatur, præueniſſet) omniũ ipſorum extrema pernicie acta & adminiſtrata fuerint.* Quæ nos c. 1. in compendium redacta ſub vndecimo & duodecimo accuſationis membro retulimus.

Sed in hac re rurſum varie peccant aduerſarij noſtri; nec eam, quam nobis, alijſque Catholicis viris impoſuerunt culpam, probant, ſed ſuam augent. Cum enim tot ac tam varias in nos, alioſque Catholicos viros, & fideles Regiæ Maieſtatis officiales, criminationes congerant, nullam tamen conteſtatam faciunt: ſed nec in ſpecie locum, tempus aut Perſonas exprimunt, vbi, quando, cum quibus, aut à quibus, ea quæ male geſta cenſent, noſtro nutu, aut conſilio ſint perpetrata. Hoc ſolum vniuerſim iam præiudicatum volunt, vt quicquid vel ad bonum Religionis Catholicæ propagandum, vel ad coercendũ impetum ſectarum ſub vtraq; in Boemia graſſantium, vſpiam aut geſtum forſitan eſt, aut geſtum finxerunt, id Ieſuitis imputetur, eo ſolũ nomine, quia proximos noſtros ſaluos, ſectaſq; æternæ animarũ ſaluti aduerſas cupimus extinctas, ipſoſq; ſectarios, aut ſuo bono emendatos ac conuerſos, aut certe ſolo ſuo, non publico aliorum malo pertinaces.

Ad quem finem ſi illa ipſa etiam Apoſtolorum monita ac præcepta, quibus hac in re efficacius dici nil poteſt,
Ad Titũ. 3. vehementius inculcaſſemus: *Hæreticum hominem poſt v-*
verſ. 20. *nam & ſecundam correptionem deuita: ſciens quia ſubuerſus eſt, qui eiuſmodi eſt, & delinquit, cum ſit proprio iudicio con-*
2. Tim. 2. *demnatus.* Item; *Profana & inaniloquia* (Hæreticorum)
verſ. 16. *deuita, multum enim proficiunt ad impietatem, & ſer[illegible]*

*vt cancer ſerpit*. Item, *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinā non affert, nolite eum recipere in domum, nec Aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi, Aue, communicat operibus eius malignis.* Ep. 2. Ioā.
Item alibi: *Vtinam abſcindantur, qui nos conturbant.* Et de- verſ. 10.
niq; quod his omnibus potius eſt, ipſius Chriſti Domini Gal. 5. v.
dictum: *Qui Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus &* 12. Matth. 18.
*Publicanus.* Hæc, inquam, Apoſtolica monita & præcep- v. 17.
ta, ſi pro incolumitate ac ſpirituali bono totius Boemiæ Regni publice ac priuatim frequentius inculcaſſemus, quid ea re peccaſſemus? Quod ſi omnia ea, quæ ad Catholicam fidem ſtabiliendam, à nobis facta enarrantur, vera eſſent, nunquid aliud feciſſemus, quam quod Apoſtoli & Chriſtus Dominus ipſe erga Hæreticos faciendū præſcripſerunt? Nimis certe frigidus Catholicæ fidei Profeſſor eſt, quiſquis diuina & apoſtolica inſtituta, quibus ſartam tectamq; eſſe voluerunt Catholicam Religionem, velut malefacta à ſe depellit: ſed longe magis à Chriſtiana pietate alienus, qui ea ipſa velut pudenda, & publico digna exilio crimina traducit.

Neq; tamen, vel inſtituti noſtri ratio, vel Principum Chriſtianorum ſuprema dignitas patitur, vt de publicis regni negotijs, deq; officijs politicis, quæ quibus conferenda particulatim ſint, leges modumue præſcribamus, adeoq; in publicam Regni adminiſtrationē nos ingeramꝰ, nedum vt in vniuerſo Regno noſtro nutu & iudicio, gubernentur & tranſigantur omnia. Habent Principes politici ſuos in regni adminiſtratione Conſiliarios; quos in genere eis & fideles, & Catholicos nō optare, vtriuſq; tam fidei quam Patriæ debitus amor prohibet: habemus nos noſtra quæ inſtitutum præſcribit munera, & laborū exercitamenta, libros, Scholas, Xenodochia, Carceres, cathedras, Confeſſionalia, Templa. In his occupamur, in his opera noſtra ſtudiumq; deſudat; quod tantū tem-

 poris

poris reliquum minime facit, vt nos alienis curis & negotijs implicemus.

Sed & conſilia tamen in rebus ac quæſtionibus conſcientiæ dubijs expediendis, cum æternam animarum ſalutem concernant, vti inferioribus quibuſque noſtro inſtituto, ac pro communi Chriſtiani hominis officio, libenter impendimus, ita ipſis etiã Principibus, ſicubi vſus eſt, denegare non poſſumus. Verum vt hic in carcerem conijciatur, alius opibus augeatur, iſte ad dignitates euehatur, alius ſua dignitate deijciatur, noſtrum non eſt particulatim procurare.

Et quãquam non negamus, per ſe loquendo, ac ſicubi nulla peculiaria promiſſa vel conuenta obſtant, Hæreticos ad fidem Catholicam profitendam, pœnis quibusdam etiam compelli licite poſſe *Annon enim*, inquit Augustinus, *pertinet ad diligentiam paſtoralem, etiam illas oues, quæ non violenter ereptæ, ſed blande leniterque ſeductæ à grege aberrauerint, & ab alienis cœperint poſſideri, ad ouile Dominicum, ſi reſiſtere voluerint, flagellorum terroribus, vel etiã doloribus reuocare?* Tamen in Boemia à Catholicis Dominis, ſubditos Vtraquiſtas, quibus alioqui libertas fidei promiſſa, ſolius fidei cauſa, pœna carceris, alioue ſupplicio mulctatos non credimus. Qui hoc potius exploratum habemus, eo malitiæ delapſos fuiſſe quoſdam Vtraquiſtas DD. Catholicorum ſubditos; vt ſi ob aliqua crimina, pœnis debitis afficerentur, mox, vt odium legitimis ſuis Dominis apud alterius Religionis Magnates conflarent, ſe Religionis cauſa id perpeſſos clamitarent: id quod pluribus exemplis teſtatum facere poſſemus, ſi noſtri inſtituti eſſet alios accuſare potius, quam nos defendere.

*Epiſt. 50. ad Bonif.*

Quod ſi, vt Aduerſarij aiunt, noſtro nutu in Boemiæ Regno geſta fuiſſẽt omnia, nec iam DD. ſtatus ſub vtraq;

Rempu-

Rempublicam turbarent; nec Religioſos & Catholicos vi premerent; neque nobis Ieſuitis in exilium actis adeo inſultarent.

Verum hæc nimirum tribuunt *diuinæ charitati & miſericordiæ, quam erga verbum ſuum*, inquiunt, *& ſtatus ſeu Perſonas Vtraquiſticas habet.* Sed quas quæſo, & quale verbum: An Lutheranorum: an Caluiniſtarum, an Pikharditarum, aut (qui his omnibus in Regno Boemiæ antiquitatis iure potiores ſunt) Huſſitarum: ſcilicet, multiplex iam & aduerſum ſibi ipſi eſt verbum diuinum: diuiſum eſt iam regnum DEI, vt pluribus & contrarijs ac contradicentibus ſectis opem & patrocinium ſuum DEVS præſtet, vt mendacium protegat, hæreſes promoueat, ſectas diuerſas tueatur. Quod ſi miſericordiæ ac benignitatis diuinæ opus eſt, quod Vtraquiſtæ in Regno Boemiæ etiamnum perſiſtunt ac conſeruantur; cur ipſimet Vtraquiſtæ recentiores, veteres illos ac ſaniores Vtraquiſtas ita ſenſim abſumunt, extinguunt, delent? Certe Huſſius & Huſſitæ veteres ſanctorum inuocationem; cultum & venerationem ſanctarum reliquiarum & imaginum; cælibatum ſacerdotum, Monachorum, ac Monialium; ſeptem nouæ legis Sacramenta; Sacrificium Miſſæ; Tranſubſtantiationem panis & vini; Purgatorium; bonorum operum neceſſitatem ad ſalutem; proceſſiones & peregrinationes ſacras &c. aliaque quamplurima ex Catholicæ Eccleſiæ fide & inſtituto defenderunt, quæ à recentioribus Vtraquiſtis prorſus reijciũtur & damnantur.

Sed quis non videt, inconſideratam potius eam, erga ſummam ac incorruptam DEI veritatem, maledicentiam eſſe, quam profeſſionem diuinæ bonitatis & miſericordiæ; ad quam commendandã aptius dicere Aduerſarij nil potuiſſent, quam quod DEVS, iuxta Euangelicã

Chri-

Chriſti doctrinam, *Solem ſuum oriri facit ſuper bonos &*
Matt. 5. v. *malos, & pluit ſuper iuſtos & iniuſtos.* In qua tamen ipſa di-
45. uinæ benignitatis commendatione, eoſdem eſſe memo-
Rom. 2. v. res oportebat illius Apoſtolici moniti: *Exiſtimas autem*
4. *hoc, ô homo, qui iudicas eos, qui talia agunt, & facis ea, quia tu effugies iudicium Dei? an diuitias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis contemnis, ignorans quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? ſecundum autem duritiem tuam & impœnitens cor theſaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iuſti iudicij Dei, qui reddet vnicuique ſecundum opera eius.*

## CAPVT VI.

### *Refellitur quintum & ſextum caput accuſationis, contra Societatem, quod inſignia quæque bona ad ſe trahere, & ſeculari adminiſtrationi ſe ingerere ſoleat.*

QVintum & ſextum accuſationis caput erat: *Ieſuitas Templariorum exemplum ſecutos inſignia quæq; bona ſeu poſſeſſiones ad ſe attrahere, atque adminiſtrationi ſeculari in omnibus angulis ſeſe ingerere conſueuiſſe.* Sed quàm falſum ſit vtrumque ex ſequenti informatione pateſcet. Nam quod ad bona ſeu poſſeſſiones attinet, quas in Boemiæ Regno poſſidebamus, res ita ſe habet. Collegia vniuerſim erant quinque. In his Pragenſe potiſſimum, præter prædium quoddam, ex quo panis ad Collegij ſuſtentationem petebatur, & dimidium pagum à Sua Cæſ. Maieſt. prò Collegij itidem fundatione attributum, bona alia non poſſidebat. Col-

legium

egium Glacenſe (quod tamen extra Boemiæ Regnum nonnulli collocant) fundationis loco, iam ante viginti-quatuor annos à S. C. M. Rudolpho II. Summi Pontificis authoritate & legitimo conſenſu interueniente, ſine vllo ipſius Regni præiudicio, acceperat Monaſteriũ quoddam; reliqua tria Collegia, exceptis prædiolis ſingulis, quæ Chomotouienſe & Nouodomenſe vendicabant, poſſeſſiones nullas penitus habebant: neque annui reditus omnium iſtorum Collegiorum, (in quibus tamẽ prçter hoſpites è Societate noſtra ad centum ſeptuaginta Perſonas alebantur, vniuerſim decem millia aureorũ excedebant; idque adeò cum exiguo fænore, vt nullum ferè eſſet Collegium, quod non ære alieno ſatis magno premeretur. Et hæc ſcilicet ſunt bona, hæ poſſeſſiones, iſtæ diuitiæ, quæ cum Templariorum opibus comparẽtur: qui ampliſſimas olim facultates & oppida inter Chriſtianos vbiq; terrarum quamplurima poſſidebant, adeò vt eorum redditus integris etiam exercitibus conſcribendis belliſque gerendis ſufficerent.

Miramur potius, cur DD. ſtatus ſub vtraque Ieſuitas non potius contulerint cum antiquis Eccleſiaſticis Boemis, qui tertiam olim Regni partem poſſediſſe ferũtur, & iam ex varia Hæreſeon ac hæreticorum vaſtatione, vix habent, vnde vitam honeſtè ſuſtentent.

Certè Boemorum erat olim hæc præclara laus, Templa ac Monaſteria magnifica condere & fundare, quæ à Nouatoribus poſtea turpiter ſunt deſtructa: illi ſeruos Dei, qui diuinis laudibus diu noctuque incumberent, liberaliter alebant & fouebant; hi occidũt, mactant, proſcribunt: illi bona Religioſorum auxerunt, iſti diripiunt: quo compendio, ipſi viderint; cum experientia ipſa teſtetur, bona Eccleſiaſtica ſecularium opibus iniquè adiecta cumulum minimè augere, ſed potius tinearum in-

F ſtar

ſtar exedere, ac in dies magis magiſque abſumere;ita vt iјs tertius vix vnquam lætus gaudeat hæres.

Eant modo, & pergant, quando ita volunt, huidi, noſtræ tenuitati inuidere; nos vero potius optamus, vt cæteri quiq; Religioſi ac Eccleſiaſtici ſua in Boemiæ Regno bona aliquando recuperent: non dubitaremus, ex eorum abundantia noſtram etiam quandoq; egeſtatem ſubleuatum iri. Quod ſi Societati noſtræ adeo cordi eſſet, terrenis bonis cumulandis ſtudere, tum certe nec ordinario ſucceſſionis Iuri, in bonis eorum; qui noſtro Inſtituto addicuntur, renuntiaſſet;nec adeo ſeuere cauiſſet, vt *omnes, qui ſub Obedientia ſunt Societatis meminerint, ſe gratis dare debere, quæ gratis acceperant; nec poſtulando, nec admittendo ſtipendium vel Eleemoſynas vllas, quibus Miſſæ vel Confeſſiones, vel prædicationes, vel quoduis aliud Officium ex iјs, quæ Societas iuxta noſtrum inſtitutum exercere poteſt, compenſari videatur; vt ſic maiori cum libertate poſſit, & proximorum ædificatione, in diuino ſeruitio procedere.*

Part. 6. c. 2. §. 7. & in Exam. c. 1. §. 3. & ſum. cõſt. Reg. 37.

Quod ad alteram accuſationem attinet, quaſi nos adminiſtrationi ſeculari in omnibus angulis ingerere ſoliti fuerimus; certum nobis eſt, ita atteſtante, non ſolum conſcientia noſtra, ſed ipſo etiam ſæculari ac ſupremo, quem res hæc concernit, Magiſtratu; nobis ea re iniuriam fieri. Id enim, nobis Conſtitutiones noſtræ grauiſſime inhibent his verbis: *Vt ab omni ſpecie mali abſtineamus; & querelis etiã ex falſis ſuſpicionibus prouenientibus, quoad fieri poteſt, occurratur, præcipitur noſtris omnibus in Virtute ſanctæ Obedientiæ, & ſub pœna inhabilitatis ad quæuis officia ac dignitates, ſeu Prælationes, vociſque tam actiuæ quam paſſiuæ priuatione, ne quiſpiam Publicis & Secularibus Principum negotiјs quæ ad rationem ſtatus, vt vocant, pertinent vlla ratione ſe immiſcere, nec etiam quantumuis, per quoſ-*

Cong. Gen. 5. Can. XII.

*quoſcunque requiſitus, aut rogatus eiuſmodi res politicas tractandi curam ſuſcipere audeat, vel præſumat. Idq́; ſerio commendatum ſuperioribus, ne permittant noſtros ijs rebus vllo modo implicari, & ſi quos ad ea propenſos animaduerterent, eos loco mutandos quamprimum procurent, ſi alicubi eis occaſio vel periculum ſe eiuſmodi implicationibus irretiendi eſſet.*

Et quanta hæc ſeueritate noſtro ſint inſtituto interdicta, adeo vt quæ alijs Religioſorum ordinibus, hoc in genere, laudi quandoq; dari poſſunt, nobis penitus ſint inconceſſa, nec fere ſit quicquam aliud, quod tam acerba animaduerſione caſtigetur. Quod ſi tamen etiam ab aliquo profeſſionis noſtræ oblito tale quodpiam fuiſſet attentatum, quod non credimus, nunquid ideo totus ordo, totq́; alij innocentes, qui ne quid ſimile fieret pro viribus obſiſtebant, rei agentur, & quaſi ob vnius Iudæ proditoris crimen totum Apoſtolorum Collegium erit plectendum.

Sed ſatis ſcimus, vnde vetus hæc in Societatē calumnia prodeat. Sciunt nimirum æmuli noſtri: & liuidis oculis palam intuentur Magnates aliquando Catholicos & Principes noſtris Confeſſarijs vti: à nobis etiam ſubinde, tum pro eiuſdem ſeu conſimilis officij ratione, tū etiam honoris, ac grati animi cauſa, ſi præſertim Fundatores ſint, aut præclari Societatis Collegiorumne Benefactores, à nobis viſitari: videāt ab ijs etiam viciſſim ſiue noſtri temporalis commodi, ſiue ſpiritualis eorum ſolatij cauſa atq; etiam pro amore ac benevolentia, qua nos proſequantur, Collegia noſtra identidem viſitari.

Sed neque negamus, pro communi ratione Inſtituti noſtri, qua nos omnibus adſtrictos eſſe profitemur, ſubinde eos in rebus ad conſciētiā & ſalutē animæ ſpectātibus à nobis cōſilijs dirigi, ſpiritualibus inſtitutionib. & monitis informari, vt conſcientias ſuas illæſas tueantur,

vt quod DEO, ac proximo, ſubditiſue ſuis naturali ac diuino iure debent obſequia & officium, non negligant; vt quantum fas eſt, publicum fidei ac religionis negotium promoueant. Hæc nimirum, cordolium Aduerſarijs noſtris creant, & quia cuperent à nobis eſſe quam alieniſſima, in calumniam trahunt; quaſi hoc ſit adminiſtrationi ſeculari ſe ingerere.

Verum grauiſſime errant; niſi forte adminiſtrationi ſeculari ſeſe etiam ingeſſit S. Ioannes, quando *corripuit*
Luc. 3. v. 19. *Herodem de Herodiade, vxore Fratris ſui, & de omnibus ma-*
Matt. 14. *lis, quæ fecit Herodes*: aut quando idem Ioannes interro-
v. 3. gatus aliquando tum à Publicanis, tum à militibus, quo
Mar. 6. v. 17. facto opus, vt vitam æternam conſequerentur; illis quidem præcepit, *ne amplius, quam quod conſtitutum eſſet* (tri-
Luc. 3. v. 12. buto exigendo) *facerent*; his autem, *Neminem*, inquit, *concutiatis, neque calumniam faciatis: & contenti eſtote ſtipendijs veſtris*. Sed neq; S. Paulus Apoſtolus vtiq; ſe adminiſtrationi ſæculari immiſcuit, quando coram Præſide Felice,
Act. 24. v. 25. eiuſq; vxore Druſilla, *diſputauit de Iuſtitia & Caſtitate, & iudicio futuro*; adeo, vt tremefactus etiam Felix abſcederet. Quod ſi idem Apoſtolus, *omnibus ſe debitorem* eſſe
Rom. 1. v. 14. profeſſus eſt, *ſi omnibus omnia factus eſt, vt omnes faceret*
1. Cor. 9. v. 22. *ſaluos*, cur accuſatur ſocietas noſtra, quod principum etiam Perſonarnm, qui Regni & Reip. gubernandæ præſunt, ſpiritualem directionem & inſtitutionem, poſtulata ſuſcipiat: quibus tanto magis nos obligatos eſſe ſentimus, quanto & ab ijs maiora in nos beneficia profecta; & illi pro ſuæ perſonæ & dignitatis excellentia, ad commune bonum ſpirituale, plus momenti adferre poſſunt.

# CAPVT VII.

## *Refellitur octuum accuſationis caput, quod peruerſæ Ieſuitarum technæ conteſtatæ fiant externis etiam exemplis Galliæ, Angliæ, Hungariæ, Venetiarum, Belgij.*

NON contenti Domini ſtatus ſub vtraque falſis ex ſuo Regno petitis, domiq; natis accuſationibus Ieſuitas laceſſere, inſuper etiam ſubſidij loco externas aduocant; nec alias, quam quas hactenus omnes, qui Societatem noſtram ſcriptis ſibi impugnandam ſuſceperunt, Hæretici nobis obiectarunt. Quas quia ſæpius iam noſtri ſolideq; refutarunt, nil opus eſt hoc loco prolixius retractare: Satis fuerit, innocentiæ Societatis capita & momenta quam breuiſſime inſinuare.

Nam quod ad Galliam attinet, licet elapſis ſuperioribus annis, non leuibus in eo Regno motibus ac procellis Societas noſtra fuerit iactata, is tamen perturbationum omnium exitus fuit, qui & Societatis innocẽtiam abunde teſtatam redderet, & priorum temporum ærumnas admirabili felicitate affatim compẽſaret. Accuſabamur produellionis ac parricidij Regibus aut intentati, aut illati. Sed innocentiam noſtram publice ac priuatim, dictis & ſcriptis, ampliſſimiſq; reſcriptis, & quod amplius eſt, factis ipſis, ac Regiæ in nos munificentiæ, & benignitatis documentis luculentiſſimis vindicarunt ac defenderunt ij ipſi Reges Chriſtianiſſimi, Henricus IV. & Ludouicus XIII. quorum vitæ, aut auito ſanguini inſidiati maligniſſime ferebamur. Hi enim non ſolum Societatẽ *Poſſeuin. in app. itẽ Becan. de fid. hæret. ſeru. q. 7. n. 13.*

noſtram, antea temporum iniquitate, non vllius criminis cauſa exulantem, denuo in Regnum reuocarunt, in eoque Decretis ſuis ſtabilierunt, facultate ampliſſima conceſſa, vt nobis in vniuerſo, quoquò nos vocari contingeret, Regno, liberè & pacatè viuere fas eſſet; ſed etiam ipſi ſumptu Regio noua Collegia in eodem Regno ædificarunt, fundarunt, & dotarunt. Ipſi publicis Decretis & Regia authoritate Societatem non ſolum ab impoſitis criminibus liberam pronunciarunt, ſed eam etiam ſingularibus encomiis cohoneſtarũt & ornarunt, vt potè *ſubditis ſuis educatione filiorum ad pietatem, iuncto ſimul bonarum literarum ſtudio cum primis gratam & vtilem: ſibiq́; adeo probatam, vt in ipſorum manu proprium etiam* (ipſius Henrici Magni Regis defuncti) *cor*, incomparabile *vtiq́;* ſummi amoris monumentum, *deponi vterq́; voluerint*.

Apolo. Ioa. Argen. c. 10.

His accedunt publicorum Iudiciorum ſententiæ, plurium Ciuitatum & Rerumpublicarum honeſtiſſima de nobis iudicia, Reuerendiſſimorũq; Præſulũ encomia: In quibus, qui rebus omnibus geſtis proximus aderat, Pariſienſis Epiſcopus, non ſolum nos à calumniis eiuſmodi *penitus immunes, ſed etiam Societatem noſtram cum propter Doctrinam, tum propter piam vitam Eccleſiæ Dei maximè vtilem, & Regno Galliæ valde proficuam*, publicis literis teſtatus eſt. Quæ omnia quia Edictis plurium libris & Apologiis, variò omnium propè linguarum idiomate cõſcriptis, iam ſæpius ob omnium oculos poſita fuêre, nil opus eſt hìc particulatim referre. Vnicas ſolummodo ipſius Henrici IV. Chriſtianiſſimi Regis literas, quas ad ſubditos quidem ſuos, ſed Religionis profeſſione Vtraquiſtas, atq; à Catholica fide quàm maximè alienos dedit, nunquam hactenus, quod conſtet, Latinè editas ſubiungemus. Sic enim ſcripſit ad Rupellenſes Ann. M. DC. VI. 17. Sept. *Cari & dilecti, cum expertiſſimus in diuerſis Ciuitatibus*

Apol. Ioan Argen. ibi.

Card. Bellarm. Ioan. Arg. Iaco. Gret. Ludou. Richeomo. Pet. Cott. And. Eudæ. Ioã. in confut. Anticotto.

Reſpon. Apolo. Gallicè edita

*tibus Regni noſtri probitatem & modeſtiam Patrum Ieſuitarũ, qui in ſuis moribus, doctrina, & communi conuerſatione oſtẽdunt, nihil ſe habere ante oculos aliud, præter honorem Dei, iudicauimus expedire, mittere ad Ciuitatem noſtram Roſchellẽſem P. Sequiram Concionatorem dictæ Societatis, ornatũ omnibus qualitatibus, quæ poſſunt reddere dignum hoc munere.* Ita Rex Chriſtianiſſimus ad Rupellenſes, Vtraquiſticæ Religionis profeſſione Dominis Boemiæ ſtatibus ſub vtraque haud diſſimiles. *contra Anticottonũ.*

Quod ſi ipſam præſentem Regni Galliæ faciem intueamur, inueniemus omnes Aduerſariorum calumnias in fumum abiiſſe, imo quia fumus erant, quaſi leui vento diſſipatas prorſus & deletas. Etenim fieri quidem aliquando poteſt, vt innocentes etiam ipſi maleuolorum calumniis oppreſſi exulent, attamen, vt tam inſigniter flagitioſi, perduellioniſq́ue ac parricidiorum regiorum rei, non ſolum in Regno tolerentur, ſed etiam illic foueantur, ornentur, ac propagentur, vti Societatem noſtrã, diuina inprimis gratia, ac deinde bonorum fauore & liberalitate aſpirante, in Galliis quotidie magis magiſque ornari ac propagari conſpicimus, fieri nulla omnino ratione poteſt. Quod ſi fortè Aduerſarij noſtri noua eiuſcemodi hactenus non intellexerunt, facile eſt, vt à nobis hîc obiter referentibus diſcant. Præter numerum enim Collegiorum, qui illic indies augeſcit, integer nec dum elapſus eſt annus, ex quo Chriſtianiſſimus Galliæ Rex Ludouicus XIII. Societati noſtræ in ipſa Pariſienſi Vrbe, loco ad omniũ prope inuidiã expoſito, ampliſſimã poteſtatẽ fecit, vt in Collegio noſtro publicis Scholis apertis, omnes Diſciplinas à Religioſa profeſſione non alienas, etiam Philoſophicas, & Theologicas, liberè deinceps ac publicè ꝓfiteri poſſet. Et ſc. Parlamẽta, Curię, Principes Prælati, Reges, Regnumq́; totũ Franciæ adeo profundo teneban-

tenebantur lethargo, ne tam peſtilens malum ſuis humeris incumbens, non ſolum non depellerent, ſed tuerentur ac fouerent.

Ex quibus omnibus manifeſte patet, acta Regni Galliæ, ſi ex æquo omnia expendantur, tantũ abeſſe, vt Societatis honorem ac bonam famam dehoneſtent, vt eius innocentiam ac laudes celebriores multo reddant, quã antea vnquam fuerint. Neque verò nobis ex Aduerſariorum proſcriptione lætiorem euentum optare poſſumus, quàm qui Societati in Gallia poſt exilium perpeſſum diuina benignitate obtigit.

Ex Anglia verò haud ſcio, quid nobis Aduerſarij exprobrare poſſint, niſi carceres, equulea, patibula, enſes, rotas, ignes, quibus vti alij quam plurimi, ita ex noſtris non pauci glorioſiſſimi Martyres, pro Catholica fide & Religione variè & crudeliter excarnificati fuerunt; quos idcirco velut decora & ornamenta, imò præſidia Ordinis noſtri veneramur, colimus, exoſculamur. Eant Aduerſarij, quo volunt; qua velint nece, occumbant; etiam ad Indos abeant, vt honeſtè obeant, niſi hoſtilitate depoſita, nobiſcum in fidei Societate conſpirent, tam glorioſa morte nunquam defungentur. Neq; Garneti acta aliud, quam innocentiam ſpirant, ſi non ab hoſtili, ſed fida manu ſcripta legantur.

*Vide apol. Eudæmon. Ioannis pro Garneto.*

Sed nec ex Hungaria & Tranſyluania aliud, quam veræ fidei ac Catholicæ Religionis odium, non Ieſuitas magis, quam cæteros etiam Eccleſiaſticos vniuerſos fecit extorres; cum illi ipſi, qui nos inde ſuo Edicto excedere poſtremo iuſſerunt, publico teſtimonio palam teſtatum fecerint, *Patres Societatis Ieſu, vt bonos, & morum integritate graues viros, ex ſuis Collegiis boniſq;, non ob vllum delictum, aut alicuius vitium, verùm ad inſtantiam Romanæ & Catholicæ fidei contrariam opinionem ſequentium eſſe deturbatos,*

*Ioannes Argenta Apol. pro Societate c. 12. & 13.*

*turbatos, excluſos, & in alia loca demigrare coactos.* Hæc quamdiu nobis obijciunt Aduerſarij, Deo gratias agimus, plane perſuaſi, maiorem nobis honorem accidere nullum poſſe, quam ſi vel ab ipſis hoſtibus teſtatum fiat, Noſtros pro fide & Catholica Religione, exilia mortẽque fuiſſe perpeſſos.

Venetijs ac è Venetorum Ditione nemo nos exturbauit inuitos. De obedientia ſummo Pontifici præſtanda agebatur: Hic Societati noſtræ ab eodem ſummo Pontifice S.D N. Paulo V. erat iniunctum, vt ni DD. Veneti in propoſitis cauſis debitum ſibi præſtarent obſequium, a ſacris ceſſaret. Fecit Societas, quod erat imperatum, & ſummo Eccleſiæ Capiti, cui nos ipſum inſtitutum arctiori obſtringebat voti vinculo, debitum præſtitit obſequium. Hinc à Dominis Venetis iuſſa fuit excedere; quibus ſi contra Pontificis iuſſum, optemperare voluiſſet, eorumque cauſam, ac vt exiſtimabant, honorem, diuinis officijs celebrandis tutari, næ illi non ſolum eam, in ſua ditione, vti alios Religioſorum ordines, libẽtiſſime retinuiſſent; ſed nouis etiam inſuper honoribus auxiſſent & ornaſſent. Itáq; nec è Veneta ditione nos aliud, quam Religioſi inſtituti ratio, & fidelitas ſummo Põtifici debita fecit extorres: nec tamẽ dubitamus, quin ipſa etiam aliquando Illuſtriſſima Reſpublica Veneta; ſi depoſita priſtina animi commotione, & publicum Reipub. commodum, & Societatis noſtræ innocentiam diligentius expenderit, Galliæ exemplum ſecuta, noſtros poſtliminio ad ſuam ditionẽ ſit reuocatura, ſuiſq; Collegijs benigne reſtitutura. Sin minus; fiat voluntas Dei, qui eſt *Rex Regum & Dominus Dominantium*; à quo omnes pariter, vti ſalutem æternam, ita iudicium iuſtum expectamus.

Ex Belgio contra Societatem quid proferre Aduer-

ſarij poſſint, nobis non honorificum, neſcimus, niſi fortè vaniſſima, & putidiſſima illa mendacia, quorum vel ipſos etiam Authores, licet occultos & nunquam apertè in theatrũ progreſſos, extremè pudeat, publicis & authenticis teſtimoniis Magiſtratuum, iis ipſis in locis, vbi ea à nobis probra contracta ferebantur, euidenter conuicta; non alia prorſus ratione, quàm vel ab ipſis etiam Dominis Boemis Religionem ſub vtraq; profitentibus, aut ſaltem quibuſdam eorum Primoribus, vanus ille & *famoſus rumor, libellusq. pernicioſus in Boemia, contra Reuerendos*, vt aiunt, *Patres Societatis* IESV *ſparſus, quaſi in eorum Collegio Pragæ maximus apparatus bellicus, cum non cõtemnenda manu Militum, in Patriæ detrimentum occulte fuiſſet congeſtus & congregatus*, publico & authentico inſtrumento, non minus efficaciter, quam ſincere & candide de mendacio conuictus fuit.

*Schond. ſica. Trag. crar. Beca. &c.*

*Vide Apol. Ioan. Arg. pro Societ. c. 14.*

Eant igitur modo, & pergant Aduerſarij, nobis iſthæc obiicere. Tam molles & effœminati per Dei gratiam, necdum ſunt Ieſuitæ, vt exilia, contumelias, carceres, mortes pro Catholica Chriſti fide, & obedientia Summo Pontifici debita, ſi neceſſitas ferat, tolerare recuſemus; nec tam vecordes, vt hæc tolerata probro ducamus; nec tam ingrati, quin Deum pro his omnibus donis ac bonis ſuis honorificemus & laudemus in ſecula, quia *fecit nobiſcum miſericordiam ſuam, & dignos nos fecit* adoptione, *in partem ſortis Sanctorum*, quæ eſt bonum agere, & malum pati.

*Coloſſ. 1. c. v. 12.*

---

## CAPVT VIII.

*Reſpondetur ad nonum & decimum Accuſatio-*

*ſationis caput, quod Ieſuitæ literis Maieſtatis ſuum pondus ac momentum, facto, interpretatione, ac iudicio adimere tentauerint, &c.*

AD hæc tria nimirum puncta reuocantur ea, quæ à Dominis Boemiæ Statibus ſub vtraque, circa Maieſtatis literas obiecta nobis fuiſſe, ſuperius capite 1. notauimus. Primum enim reprehendunt nos, *quod non obſtantibus Maieſtatis literis; à glorioſæ memoriæ Cæſare Rudolpho conceſſis, nec non inita, & à Sacra Cæſarea Maieſtate confirmata ſuper eadem re conuentione, partem ſub vtraque in Concionibus & ſcriptis audacter ſcommatis proſciderimus.*

Verùm nec iſthic particulatim exprimunt, quando, à quibus, & quænam eiuſmodi ſcommata in eos iactata fuerint. Nec in mentem nobis venire poteſt aliud, quam ipſos hîc rurſum renouare ſuum voluiſſe dolorem, quem ex Hæreticorum appellatione eos pepercisse, nulla tamen à nobis iniuria irrogata, capite quinto demonſtrauimus, vt proinde nec hîc opus ſit diutius immorari: quando per ſe liquidum eſt, nullis Maieſtatis literis cautum fuiſſe, nec caueri adeo potuiſſe, quin Hæretici appellentur ij, qui poſt fidei Sacramentum ſuſceptum Catholicæ Eccleſiæ fidem pertinaciter reſpuunt.

Quoad ſiniſtram literarum Maieſtatis interpretationem, maiori ſcilicet vi premere nos ſibi videntur, aiunt enim, *eas à nobis partialiter & ſiniſtrè fuiſſe explicatas, quaſi ad ſubditos Sacræ Cæſareæ Maieſtatis Cameræ, & Monaſteriorum, ſiue Eccleſiaſticorum, itemq; ſtatuum ſub vna minimè extenderentur.*

Verùm etſi nobis conſcij minimè ſumus, noſtrûm aliquem interpretandis ex profeſſo Maieſtatis litteris

ſuum quandoq; iudicium interponere voluiſſe; cum id neque rebus noſtris diſponendis, aut regendis ſubditis (quos in Boemia pauciſſimos, habuimus) neceſſarium eſſet: neq; animo ſatis conſtat, an exemplar vllum earum literarum in aliquod Collegiorum noſtrorum illatum vnquam fuerit: attamen, vt aliquid hac in re ab aliquo noſtrorum factum demus, ac in eam planè ſententiam, quam Domini ſtatus ſub vtraq; expreſſerunt, interpretationem adhibitam, vltro concedamus; iam ideo tota Societas in Boemia peccatum publica proſcriptione dignum incurriſſet?

Primum quidem certe, etiamſi reipſa falſa & ſiniſtra ea fuiſſet interpretatio, paucorum priuatorum is error erat, non communi innocentum ſupplicio expiandus; ſed cōmuni iuris ordine, & cognita cauſâ coram legitimo Magiſtratu, examinandus atq; iudicandus; ad quem pertinet, publica authoritate dubiū legis ſenſum interpretari; cui proinde ipſi etiam Domini ſtatus ſub vtraq; (cum in ea controuerſia pars tantum eſſent; non Iudex) ſuam quoq; interpretationem, ac ea de re iudicium, non minus, quam Ieſuitæ ſubijcere debebant.

Sed etſi coram legitimo etiam Iudice, cauſa cognita, deprehenſum ac iudicatum fuiſſet, interpretationem illam, edito decreto conſonam non fuiſſe, non facile tam acerbus erit quiſquam Iudex, vt priuatam interpretationē dubij iuris, viris doctis nullo iure alioqui prohibitam, mox ipſius etiam Interpretis exilio, aut vlla pœna grauiore vindicandam ſtatuat. Sexcentæ enim facile vtriuſq; iuris peritorum, ac Doctorum virorum interpretationes, variorum è iure capitum, ab ipſo iure ac intentione legum reipſa abberrantes, dictis & ſcriptis, libriſq; editis, priuatim ac publice circumferuntur, ac quotidie proclamantur; quas tamen nemo hactenus acerbiori

eiuſmo-

eiuſmodi pœna caſtigandas cenſuit. Alioqui væ Iuris conſultis, væ etiam Theologis, ſi interpretationes Canonum ac Legum ſiniſtre omnes in tantum Interpretum damnum redundare iubeantur.

Denique vero quod potiſſimum eſt, non probant Domini ſtatus ſub vtraq; nec probarunt hactenus, eam interpretationem aut à verbis legis, aut à mente legiſlatoris eſſe alienam. Primum quia ſententia Dominorum ſtatuum ſub vtraque in Maieſtatis literis, ipſis Boemiæ ſtatibus conceſſis, nuſquam exprimitur; cum tamen ex Iuris decreto, & communi ac certa Doctorum ſententia, priuilegia in præiudicium tertij vergentia, ſtricte interpretanda, nec argumentatione, ſeu per conſequentiam extendenda.

*Iuxta regulam iuris 15. & 28. in 6. & capitulum. cum dilectus de cōſuetudinibus.*

Deinde ratio ipſa dictat: Regem ac ſtatus Catholicos, niſi id aperte exprimerent, tam manifeſtum ſibi præiudicium creare nequaquam voluiſſe, vt ſub vtraq; communicantibus liberum eſſet, fundos ipſorum etiam Catholicorum Dominorum, ſeu Eccleſiaſticorum, ſiue ſecularium, promiſcue ſibi depoſcere & occupare, ac in iis Eccleſias vtraquiſticæ Religionis ſuo arbitratu ædificare; ac interim Dominis Catholicis nullum ex ea re emolumẽtum, ſeu compenſationem reciprocam æqualem percipere, integrum eſſet.

Poſtremo ipſi Domini ſtatus ſub vtraque in ſua Apologia expreſſe fatentur, ab ipſamet Cæſarea Maieſtate literas illas Maieſtatis non ita fuiſſe explicatas, quemadmodum ipſi exoptauerant. Inter alia enim aiunt, Sacrã Cæſaream Maieſtatẽ, perſcriptis literis, hoc etiam grauiter ſtatibus ſub vtraque exprobraſſe: *plura ab ipſis, quam litera Maieſtatis, & conuentio inter partes ſub vna, & ſub vtraq; inita, concederent, attentari*; ac in ſpecie etiam reſcri-

corum fundo erecta) *& circa punitionem proteruorum ſubditorum Monaſtery Braumouienſis contigerunt, legitime Sacr. Cæſareæ Maieſtatis mandato facta fuiſſe.*

Vt quid ergo Domini ſtatus, ipſi quidem non Iudices ſed pars tantum in hac cauſa, priuatam Ieſuitarum interpretationem carpunt, & exilio dignam iudicant, quā ipſimet voluntati ac Iudicio ſupremi Legislatoris conſonam, licet inuiti, profitentur?

Taceo, quod Maieſtatis literæ non niſi per vim à Cæſ. Rudolp. Auguſtæ memoriæ Principe, fuerunt extortæ, vt capite tertio dictum, nec ab omnibus ijs ſubſcriptæ, quorum intererat, vt ipſimet in ſua Apologia queritantur.

Nec alia erat ratio conuentionis, quam Aduerſarij inter ſtatus ſub vna, & ſub vtraq; initam iactitant. Videbatur illa quidam publicam ſpectare pacem ac tranquillitatē, ſed re ipſa non collineabat alio, quam vt ſub vtraque communicantibus liberum eſſet Catholicos Sacerdotes à ſuis collaturis, ſeu beneficijs amouere; Catholicis vero ex aduerſo idem fas non eſſet: quod quam æquabili conſtet iure, erga eos præſertim, qui in Boemiæ Regno ius antea nullum habebant, (Pikarditas dico & Caluiniſtas) quis non videt?

Venio nunc ad tertiam accuſationis huius partem. Aiunt enim, nos noſtro etiam iudicio Maieſtatis literis plurimum detraxiſſe, *ipſamque dignitatem & authoritatem Regiam in Boemiæ Regno extenuaſſe, palam affirmando, Regiam Maieſtatem nobis,* inquiunt, *ſtatibus fidelibus ſubditis ſuis, eas Maieſtatis literas in cauſa Religionis ſine facultate Epiſcopi Romani concedere non potuiſſe: cum tamen ille nec in Nos ſtatus, multo minus in Regem & Dominum noſtrum ius vllum & dominium habeat.*

Sed parcant nobis quæſo Domini ſtatus ſub vtraq; & patien-

patienter noſtram hac de re ſententiam audiant. Non diſputamus, quid Auguſtiſſimus Imperator Rudolphus, celeberrimæ memoriæ Princeps, eo neceſſitatis articulo, dum à Dominis ſtatibus ſub vtraque violenta manu vndique obſeſſus teneretur, ad extorquendas Maieſtatis literas, ob maius malum euitandum, indulgere ac permittere potuerit, nec putamus, quenquam è noſtris hac de re, cum his præciſe circumſtantijs, rem ſibi diſcutiendam ſumpſiſſe. At ſi de re ipſa per ſe, & ſecluſis eiuſmodi circumſtantijs loquamur, id genus cauſas, religionem concernentes, in primis ad ipſum Romanum Pontificẽ, veluti ſupremum in terris Eccleſiæ, & cauſarum Religionis moderatorem & Iudicem pertinere, adeo vt ſine eius conſenſu publicus Religionis ſtatus nuſquam ſit immutandus. Vt cap. 4. fuſius dictum.

Nam quemadmodum Principes Politici, æquo animo non ferrent, ſi cauſas merè politicas in eorum ditionibus Eccleſiaſtici Præſules diiudicandas iniuſſi ſumerent, vt ſi vbi nullum etiam eſt peccati periculum, rebus vendendis & emendis certa pretia deſtinarent, ſi cõtractuum ciuilium literas ſua authoritate & ſigillo expedirent, ſi monetis publicis pondus & figuram præfigerent, ſi denique aliis rebus mere ciuilibus ſua authoritate conſtituendis, ſeſe interponerent, ita multo minus fas eſt Magiſtratui ſæculari, de cauſis Religionis, aut Religionem concernentibus, ſola ſua authoritate quicquã conſtituere, aut in illis quippiam innouare. Huius enim rei diſpoſitio ad ſupremum Iudicium, ad Romanũ Pon-

antiquiſſimi Eccleſiæ Præſules, eam palam ac reuerenter profeſſi fuerint. Sic enim Imperator Conſtantinus ad Epiſcopos vniuerſim ait: *Deus vos conſtituit Sacerdotes, & poteſtatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi, & ideo nos à vobis rectè iudicamur, vos autem non poteſtis ab hominibus iudicari.*

Ruffin. lib. 10. Hiſt. c. 2.

Eodem modo Theodoſius & Valentinianus Chriſtiani Imperatores epiſtola ad Synodum Epheſinam miſſa conteſtati ſunt, *illicitũ eſſe, eum qui non ſit ex ordine ſanctiſſimorum Epiſcoporum, Eccleſiaſticis intermiſcere tractatib.*

Rurſum Honorius in epiſtola ad Arcadium Orientis Principem: *Ad illos* (Epiſcopos) *diuinarum rerum interpretatio, ad nos religionis ſpectat obſequium.* Sed & Iuſtinianus in Authentica conſtit. 123. *Si Eccleſiaſticum negotium ſit, nullam communionem habento ciuiles Magiſtratus cum ea diſceptatione, ſed religioſiſſimi Epiſcopi ſecundum ſacros canones finem imponunto.* Similia habet Baſilius Imperator in Orat quam habuit in octaua Synodo. Egregiè vero S. Ambroſius: *Quid honorificentius*, inquit, *quàm vt Imperator Eccleſiæ Filius eſſe dicatur, quod cum dicitur, ſine peccato dicitur. Imperator enim bonus intra Eccleſiam, non ſupra Eccleſiam eſt: bonus enim Imperator quærit auxilium Eccleſiæ, non refutat.*

Ambroſ. Epiſt. 32.

Et rurſum idem Ambroſius ad Imperatorem ipſum: *Noli te grauare*, inquit, *Imperator, vt putes te in ea, quæ diuina ſunt, imperiale ius habere. Noli te extollere, ſed ſi vis diutius imperare, eſto Deo ſubditus. Scriptum eſt, quæ Dei Deo, quæ Cæſaris Cæſari: Ad Imperatorem palatia pertinent, ad Sacerdotem Eccleſiæ. Publicorum illi mœnium ius commiſſum eſt, non ſacrorum.*

Ambroſ. epiſt. 33.

Denique planiſſimè Ioannes Papa VIII. *Si Imperator*, inquit, *Catholicus eſt (quod ſalua pace ipſius dixerim) Filius eſt non Præſul Eccleſiæ: quod ad religionem competit, diſcere ei cõuenit,*

Diſt. 96. can. 11.

*uenit, non docere. Habet priuilegia ſuæ poſteritatis, quæ admi-niſtrandis legibus publicis diuinitus conſecutus eſt, vt eius be-neficiis non ingratus contra diſpoſitionem cœleſtis Ordinis nil vſurpet. Ad ſacerdotes enim Deus voluit, quæ Eccleſiæ diſpo-nenda ſunt, pertinere, non ad ſæculi poteſtates: quas, ſi fideles ſunt, Eccleſiæ ſuæ Sacerdotibus voluit eſſe ſubiectas. Non ſibi vindicet alienum ius & miniſterium, quod alteri deputatum eſt, nec contra eum tendat abrumpi, à quo omnia conſtituta ſunt.* Abſit ergo à Chriſtiano & Catholico Principe tam grauis ac perículoſi erroris aſſenſus, vt ſibi perſuadeat, Romanum Pontificem in ſe, quoad cauſas Religionis ius nullum habere: imò ſi verè ouis Chriſti eſt; ignorare to-tius ouilis Dominici ſupremum paſtorem nõ poteſt; nec eius in cauſis animę ſalutem concernentibus iuſtum im-perium detrectare.

At enim (inquiunt Domini ſtatus ſub vtraque) Ro-manum Pontificem *in ſe quidem certè ius ac poteſtatem nul-lam habere:* quando ſcilicet eam pro communi ſuæ Re-ligionis inſtituto minimè agnoſcant. Sed & hîc manife-ſtè errant, omnes enim non tantum fideles ac Orthodo-xi, ſed etiam Hæretici atque Apoſtatæ quicunque, qui ſuſcepto Baptiſmi Sacramento, fidem Chriſtianam ſe-mel profeſſi ſunt, nolint velint, Iuriſdictioni Eccleſiæ, i-pſiusque adeo Romani Pontificis, quem caput Eccleſiæ ab ipſo Chriſto conſtitutum fuiſſe ſupra c. 4. demonſtra-uimus, ſine cõtrouerſia ſubiiciuntur. Vt quid enim aliàs Apoſtolus, *Hymenæum & Alexandrum, qui conſcientiam bo-* 1 Tim. 1

ſententia) *qui falſa doctrina fratres conturbant*. Sed & omnium gentium moribus repugnat., vt fugitiuus ſeruus à Domino, quod temerè reſpuit, eo ipſo ſtatim ſit liber; vt transfuga ad hoſtem miles deſerti Ducis authoritate ac poteſtate non teneatur; vt perfidus iuramenti violator, ipſius iuramento vinculo non adſtringatur. Ita ergo nec Hæretici aut in fide errantes, eſto hoc ſibi ipſis temerè iudicium fingant, ab Eccleſiæ Catholicæ iuriſdictione immunes ſunt; quin imo propter hanc ipſam Iudicij temeritatem ac peruerſæ voluntatis proteruiam, meritò ab Eccleſia, tum communi iure, tum repetita quotannis publica ſententia, excommunicationis vinculo innodātur. Nolint velint ergo, ipſi etiam Domini ſtatus, quantumuis à Catholica Religione alieni, Romani Pontificis ſpirituali poteſtati & Iuriſdictioni ſubiiciūtur, nec eā ipſi reſpuere aut ſubterfugere iure vnquam poſſunt. Atque hæc habuimus breuiter, quæ tum generatim ad patentes literas, ſeu Decretum Proſcriptionis Dominorū Boemiæ ſtatuum ſub vtraque, ſigillatim ad ea quæ nobis obiecerunt accuſationum capita, pro veritate & innocentia noſtra, publici boni cauſa tuenda, reſpondenda neceſſario duximus. *Non enim ſunt audiendi*, inquit S. Auguſt. *ſiue viri ſancti, ſiue fœminæ, qui quando reprehenduntur in aliqua negligentia, per quam fit, vt in malam veniant ſuſpicionem, vnde vitā ſuam longè abeſſe ſciunt, dicunt coram Deo, ſufficere ſibi conſcientiam æſtimationem hominum non ſolum imprudenter, verùm etiam crudeliter contemnentes, cum occidant animas aliorum, ſiue blaſphemantium Deum, quibus ſecundum ſuam ſuſpicionem, quaſi turpis, quæ caſta eſt, diſplicet vita Sanctorum; vel etiam cum accuſatione imitantium, non quod vident, ſed quod putant. Proinde quiſquis à criminibus flagitiorum atque facinorum vitam ſuam cuſtodit, ſibi benefacit, quiſquis autem etiam famam, is & in alios eſt miſericors.*

*Cap. Ad abolendam, de hæreticis, & in bulla Cœnæ Domini.*

*Aug. de bono viduitatis.*

*Nobis*

*Nobis enim neceſſaria eſt vita noſtra, alijs fama noſtra.*

Quod ſi aliquid durius dictum exiſtimabunt Aduerſarij, cogitent, quid in nos priores illi & dixerint, & fecerint, quæ vt iure dicta factaque non eſſe monſtraremus, veritatem tacere non potuimus; depulimus enim ſolum calumniam, non intulimus. Deo interim toto mẽtis affectu ſupplicamus, vt Aduerſariis noſtris cum bona mente & vbere gratia, omnem in hac vita proſperitatem, ac demum etiam æternam felicitatem benignus concedat. *Abſit enim* (Auguſtini dictum eſt) *vt propter hæc Aduerſarios noſtros oderimus, ac ſic præceptum Chriſti, quod ait: Diligite inimicos veſtros, implere non poſſimus; quod à nobis auertat eius miſericordia, qui nos dilexit, & tradidit ſemetipſum pro nobis, vt pendens in cruce diceret: Pater ignoſce illis, quia neſciunt, quid faciunt, noſque de talibus inimicis dicere doceret, Domine ignoſce illis, quia neſciunt, quid loquuntur.* *Aug. lib. 3. contra lit. Petil. c. 13.*

Omnia ad maiorem DEI, ac DEIPARÆ Virginis, omniumque Sanctorum honorem & gloriam.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FINIS.